د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې او
د ساینس د مرکز معینیت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي
کتابونو د تالیف لوی ریاست

پښتو

دوهم ټولګی

Ketabton.com

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درسی کتابونه د پوهنې په وزارت پورې اړه لري
په بازار کې يې اخيستنه او خرڅونه په کلکه منع
ده. له سر غړونکو سره قانوني چلند کيږي.

ISBN 978-9936-25-160-1

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهنې وزارت
د تعليمي نصاب، د ښوونکو د روزنې او
د ساينس د مرکز معينيت
د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي
کتابونو د تاليف لوی رياست

پښتو

دوهم ټولگی

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب د تالیف، څېړنې او تدقیق کمیټې

لیکوالان:

۱. د سر مؤلف مرستیال امین الله نژند او سوسن وردګ.

تایید او مطالعه:

ملي شورا:

د ولسي او مشرانو جرګو د دیني، پوهنې او لوړو زده کړو د کمیسیونونو غړي.

د څېړنې او تدقیق کمېټې:

کابل پوهنتون:

- پوهندوی محمد رفیق رفیق د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو د پوهنځي د پښتو دیپارتمنټ استاد.
- پوهنمل مکمل د کابل پوهنتون اداري مرستیال.

علومو اکاډمي:

- سر څېړونکی عبدالله بختانی خدمتګار د افغانستان د علومو د اکاډمۍ پخوانی غړی.
- څېړونکی حبیب الله رفیع د افغانستان د علومو اکاډمۍ علمي غړی.
- سر څېړونکی عبدالواجد واجد د افغانستان د علومو اکاډمۍ د ژبو او ادبیاتو د مرکز رئیس.

د پوهنې وزارت:

۱. ډاکټر صدیق الله ویرا د پوهنې وزارت سلاکار.
۲. د سر مؤلف مرستیال سید محمود کارګر د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړی او اډیټور.
۳. دمؤلف مرستیاله فروزان خاموش د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړې.
۴. د مؤلف مرستیال محمد سهراب دیدار د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړی.
۵. د مؤلف مرسیتال محمد عزیز تحریک د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړی او اډیټور.
٦. محمد عزیز حسین خېل د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړی.
۷. فریده نایبی د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړې.
۸. شکیلا دوست د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړې.
۹. انځورګران: محمد ظاهر طاهري او سید انور مېچنخېل.

د محتویاتو، دینی، فرهنګي او سیاسي برخو د څېړنې او کره کتنې کمېټې:

- دوکتور محمد یوسف نیازي د پوهنې وزارت سلاکار.
- محمد آصف ننګ د پوهنې وزارت د خپرونو او اطلاعاتو رئیس.

د تدقیق، تصحیح او څارنې کمیسیون:

دکتور عبدالغفور غزنوي د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې او د ساینس د مرکز معین- د کمیسیون رئیس.
د سرمؤلف مرستیال عبدالظاهر ګلستاني د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف لوی رئیس.- غړی
سید محمود خلیق د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف ریاست علمي غړی- غړی

طرح او ډیزاین:

عزت الله غفاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملي سرود

دا وطن افغانستـــان دی	دا عزت د هـــر افغان دی
کور د سولې کور د تورې	هر بچي یې قهرمـــان دی
دا وطن د ټولو کـور دی	د بلوڅــــو د ازبکـــــو
د پښتـــــون او هزاره وو	د ترکمنــــو د تاجکـــــو
ورسره عرب، گوجــر دي	پامېـــریان، نورستانیـــــان
براهوي دي، قزلباش دي	هم ایمــــاق، هم پشـه یان
دا هیـــواد به تل ځلیږي	لکــــه لمــر پر شنه آسمـان
په سینــه کې د آسیـــا به	لکـــه زړه وي جـــاویدان
نوم د حق مودی رهبـــر	وایو الله اکبر وایو الله اکبر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د پوهنې د وزير پيغام

ګرانو استادانو، ښوونکو او زده کوونکو،

ښوونه او روزنه د هر هېواد د پراختيا او پرمختګ بنسټ جوړوي. تعليمي نصاب د ښوونې او روزنې مهم توکی دی چې د علمي پرمختګ او ټولنې د اړتياوو له مخې رامنځته کېږي. څرګنده ده چې علمي پرمختګ او ټولنيزې اړتياوې تل د بدلون په حال کې وي. له دې امله لازمه ده چې تعليمي نصاب هم علمي او رغنده انکشاف ومومي. البته نه ښايي چې تعليمي نصاب د سياسي بدلونونو او د اشخاصو د نظريو او هيلو تابع شي.

دا کتاب چې نن ستاسو په لاس کې دی، پر همدې ارزښتونو چمتو او ترتيب شوی دی. علمي ګټورې موضوعګانې پکې زياتې شوې دي. د زده کړې په بهير کې د زده کوونکو فعال ساتل د تدريسي پلان برخه ګرځېدلې ده.

هيله من يم دا کتاب له لارښوونو او تعليمي پلان سره سم د فعالې زده کړې د ميتودونو د کارولو له لارې تدريس شي او د زده‌کوونکو ميندې او پلرونه هم د خپلو لوڼو او زامنو په باکيفيته ښوونه او روزنه کې پرله پسې ګډه مرسته وکړي چې د پوهنې د نظام هيلې ترسره شي او زده‌کوونکو او هېواد ته ښې برياوې ور په برخه کړي.

زه پر دې ټکي پوره باور لرم چې زموږ ګران استادان او ښوونکي د تعليمي نصاب په رغنده پلي کولو کې ستره دنده او درونده مسؤوليت لري.

د پوهنې وزارت تل زيار کاږي چې د پوهنې تعليمي نصاب د اسلام د سپېڅلي دين له بنسټونو، د وطن دوستۍ د پاك حس په ساتلو او علمي معيارونو سره سم د ټولنې د څرګندو اړتياوو له مخې پراختيا ومومي.

په دې ډګر کې د هېواد له ټولو علمي شخصيتونو، د ښوونې او روزنې له پوهانو او د زده‌کوونکو له ميندو او پلرونو څخه هيله لرم چې د خپلو نظريو او رغنده وړانديزونو له لارې زموږ له مؤلفانو سره د درسي کتابونو په لا ښه تاليف کې مرسته وکړي.

له ټولو هغو پوهانو څخه چې ددې کتاب په چمتو کولو او ترتيب کې يې مرسته کړې، له ملي او نړيوالو درنو موسسو، او نورو ملګرو هېوادونو څخه چې د نوي تعليمي نصاب په چمتو کولو او تدوين او د درسي کتابونو په چاپ او وېش کې يې مرسته کړې ده، مننه او درناوی کوم.

ومن الله التوفيق

فاروق وردګ

د افغانستان د اسلامي جمهوريت د پوهنې وزير

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

سرليکونه	مخونه
د الفبې تکرار	۱
الله (ج)	۴
حضرت محمد (ص)	٦
علم او پوهه	۸
ځای ټولول	۱۰
زموږ ښوونځی	۱۲
ټوکه	۱۴
په ټولګي کې همکاري	۱٦
ښه زده کوونکی	۱۸
ښه ښوونکی	۲۰
هوښيار کارغه	۲۲
افغانستان	۲۴
د خپلواکۍ جشن	۲۷
بيرغ	۳۰
بوډا او پاچا	۳۲
زموږ پيسې	۳۴
علامه سيد جمال الدين افغان	۳٦
کندهار	۳۸
جرګه	۴۰
کوچيان	۴۲
د اختر ورځ	۴۴
د نيزې وهلو لوبه	۴٦
اتڼ	۴۸
يووالی	۵۰
د کال څلور فصلونه	۵۲
د اونۍ د ورځو نومونه	۵۵
پسرلی	۵۷
باران	۵۹
د اوبو منابع	٦۱
لمر	٦۳
د وخت ارزښت	٦۵
په ځنګله کې اور	٦۷
څاروي	٦۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

مېږه	۷۲
ټوکه	۷۴
الوتونکي مرغان	۷٦
سوی	۷۸
کورني چرګان	۸۰
د شاتو مچۍ	۸۲
مېوې او د هغو ګټې	۸۴
انګور	۸۷
سابه	۸۹
د مور عزت	۹۲
له وړو سره ټوکې کول	۹۴
د پلار حقونه	۹٦
پلاره	۹۸
د ماشوم څنګه درناوی وکړو؟	۱۰۰
ګاونډي	۱۰۲
د انسانانو درناوی	۱۰۴
د خبرو کولو ادبونه	۱۰٦
د سلام ورکولو ادبونه	۱۰۸
ډوډۍ	۱۱۰
ناولي سابه	۱۱۲
روغ پاتې کېدل	۱۱۴
ماين څه شی دی؟	۱۱٦
روغتيا	۱۱۸
واکسين کول	۱۲۰
د ځان پاکوالی	۱۲۲
د مخدره موادو زيانونه	۱۲۴
سوله او ماشومان	۱۲٦
زغم او صبر	۱۲۸
رښتيا ويل	۱۳۰
دوستي او ملګرتيا	۱۳۲
د ستورو شمېر	۱۳۴
ميږی او کوتره	۱۳٦
وېره	۱۳۸
د ښمني او دوستي	۱۴۰
زړه سوی	۱۴۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الفبې تکرار

موخه: د الفبې د تورو بڼه ، غږ، ليکل او لوستل.

پوښتنې:

١ ستاسو نوم په کوم توري پيل کيږي؟

٢ دالفبې له تورو څخه کومې کلمې جوړولی شئ؟

٣ ستاسې نوم له کومو تورو څخه جوړ شوی دی؟

آس

انار

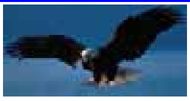
باز

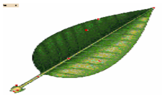
پاڼه

آ — ا — ب ـ ب — پ ـ پ

ټيلفون

تال

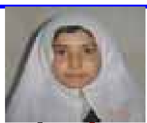
ثريا

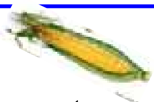
جوار

ټ ـ ټ — ت ـ ت — ث ـ ث — ج ـ ج

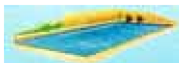
حوض

خيمه

څوکۍ

ځاله

ح ـ ح — خ ـ خ — څ ـ څ — ځ ـ ځ

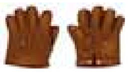
دستکش

ډول

ذره بين

رمبی

د — ډ — ذ — ر

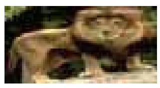
زمری

ړوند

ژبه

ږمنځ

ز — ړ — ژ — ږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساعت

شپیلۍ

ښاخ

صابون

سـ س　　شـ ش　　ښـ ښ　　صـ ص

ضعیف

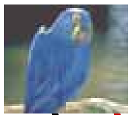
طو طی

ظرفونه

عینک

ضـ ض　　طـ ط　　ظـ ظ　　عـ ع

غوا

فیل

قره قولی

کلنگ

غـ غ　　فـ ف　　قـ ق　　کـ ک

ګل

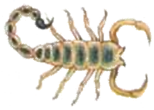
لړم

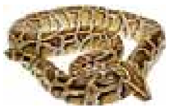
مار

ناک

ګـ ګ　　لـ ل　　مـ م　　نـ ن

شکونړ

وزه

پیاله

هیلۍ

منګی

ڼـ ڼ　　و　　ه　　هـ　　ی

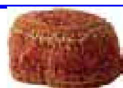
خولي

څپلۍ

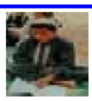
ولیکئ

دوبي

ي　　ۍ　　ئ　　ي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده‌کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې تش ځایونه په مناسبو تورو او د الفبې په ترتیب سره ډک کړي.

آ ا

زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او د هرې ډلې هر غړی دې د الفبې یو توری خوښ کړي او درې کلمې چې په هغه توري باندې پیل کیږي ولیکي.

۱– ________ ۲– ________ ۳– ________

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د الفبې توري په ترتیب سره ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

لومړی لوست

الله (ج)

موخه: دکلمو ليکل ، لوستل او د لوی خدای (ج) پېژندنه.

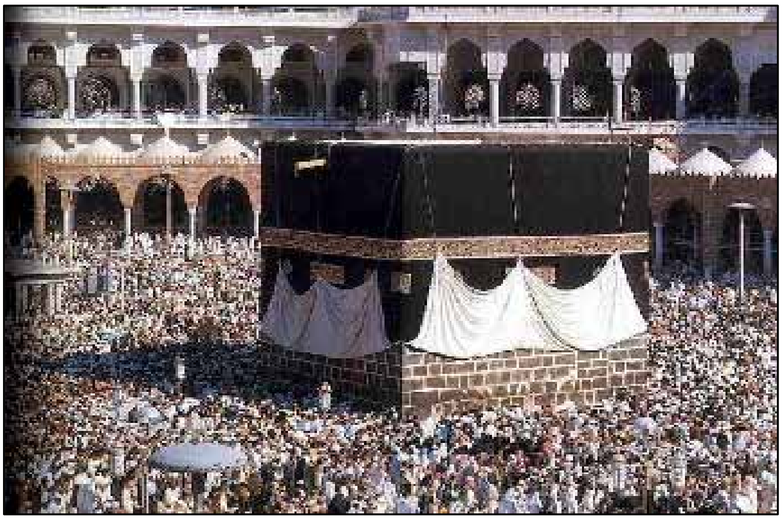

پوښتنې:

(۱) مونږ چا پيداکړي يو؟

(۲) لوی خدای (ج) له مونږ نه پرته نورڅه شيان پيداکړي دي؟

الله (ج) ځمکه ، آسمانونه ، کاڼي ، غرونه ، انسانان، څـــاروي، الوتونکي مرغان، نباتات اوداسې نور ټول شيان پيداکړي دي.

لوی خدای (ج) ډېر مهربان او پرمونږ ډېر ګران دی.

مونږ دلوی خدای (ج) په دغو لويو نعمتونو باندې شکر وباسو او تل يې عبادت کوو.

دلغتونومعنا: کاڼي – تيږي ، مهربان–پيرزوکوونکی، عبادت–خدای(ج) يادول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او د هغو شیانو نومونه چې لوی خدای (ج) پیداکړي دي واخلي. او بیا دې هره ډله د ټولګي مخې ته راشي او د هغو شیانو نومونه دې خپلو ټولګیوالو ته واخلي.
- د لاندې شکلونو له نیمګړو تورو څخه په خپلو کتابچو کې بـــشپړې کلمې جوړې کړئ.

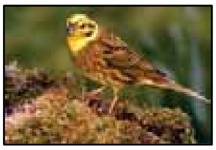

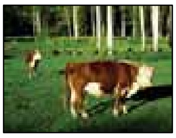

لکه: م–ر–غــ–ه مرغه   غ – ر ______   غ – و – ا ______   ل – م – ر ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (خدای (ج)، ځمکه، آسمانونه) کلمې په خپلو کتابچو کې په تورو وویشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم لوست

حضرت محمد(صلی الله علیه وسلم)

موخه: د تورو ترکیب، ټاکل او دکلمو لیکل او لوستل.

پوښتني:

(۱) دپورتني رسم په هکله څه ویلی شئ؟

(۲) زمونږ دپیغمبر نوم څه دی؟

(۳) پوهیږئ چي قرآن کریم دلوی خدای (ج) له خوا پر چا نازل شوی دی؟

حضرت محمد^(ص)^ زمونږ خوږ پیغمبر دی. دی د مکي په ښار کي زیږیدلی دی، او له وړوکتوب څخه يي نیک اوښه عمل درلود. حضرت محمد^(ص)^ له ماشومانو سره ډیره مینه درلوده او ده به ویل: (هغه څوک چي پرماشومانو باندي مهرباني او د لویانو درناوی ونکړي له مونږ څخه نه دی). قرآن کریم دالله ^(ج)^ له خوا زمونږ د لارښووني له پــاره پــر حضرت محمد^(ص)^ نازل شوی دی.

دلغتونومعنا: نازل – رالیږل ، وړوکتوب–ماشومتوب ، مینه – محبت ، درناوی–احترام.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکوفعالیت:

- په متن کې څلور کلمې چې د(م) په توري پیل کیږي پیداکړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

- د ورکړشوو توروڅخه کلمې جوړې کړئ.

م + ح + م + د =	محمد	م + ی + ن + ه =	
پ + ی+غ +م+ب+ ر =		د + ر + ن + ا + و+ ی=	
ع + م + ل =		م+ هـــ +ر + ب+ ا+ ن =	

- زده کوونکي دې په ډلو باندې وویشل شي د هغو صفاتو په هکله دې خبرې وکړي چې دحضرت محمد(ص) د نیک عمل او له ماشومانو سره د مینې په هکله یې له لویانو څخه اوریدلي وي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د لوست د متن له مخې درې کلمې پیداکړي چې په یوه کلمه کې د (د) توری په سر او په بله کلمه کې په منځ او په دریمه کلمه کې په پای کې راغلي وي.

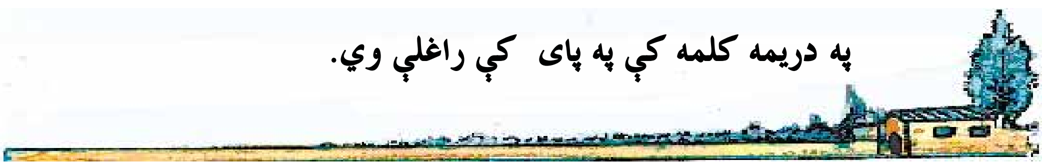

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم لوست

علم او پوهه

موخه: دتورو ترکیب ، دکلمو لیکل اودپوهې په ارزښت دزده کوونکو پوهېدل دي.

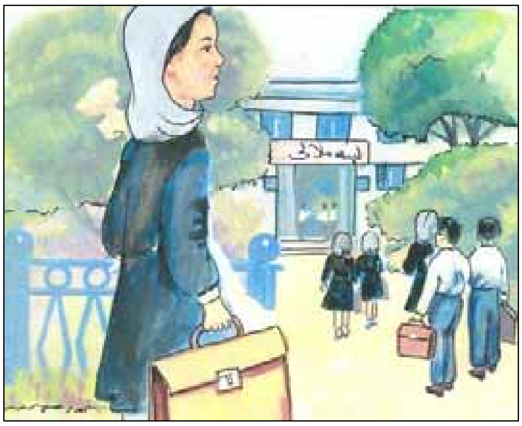

پوښتنې:

(۱) مونږ ولې درس لولو؟

(۲) لوی خدای (ج) د علم زده کړه پر چا فرض کړې ده؟

علم پوهې ته وايي. هرڅوک چې ډېر لوست ووايي هغه علم زده کوي، پوه او هوښيار انسان ترې جوړيږي.

پوه انسان د خپل ژوند چارې په سمه توګه پرمخ بيايي نورو خلکو ته يې هم ګټه او مرسته رسيږي.

نوپر مونږ ماشومانو باندې د علم زده کړه فرض ده. ځکه چې د اسلام لارښوونه ده علم په هر نارينه او ښځينه فرض دی.

دلغتونومعنا: علم –پوهه، چارې–دندې ، مرسته – کومک.

يادونه: دعلم زده کړه په هر نارينه او ښځه فرض ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکوفعالیت:

زده کوونکي دې د چوکاټ له تورو څخه کلمې جوړې کړي؟

م	ل	ع
ر	و	ک
س		
ت		
ه		

زده کوونکي دې په ډلو باندې ووېشل شي او (پوهه، فـــرض، هوښـــيار، نارينه) کلمې دې هېجاء کړي.

فر – ض
——————
——————
——————

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (پوهه، انسان، ژوند) کلمې په خپلــو کتابچو کې په تورو باندې واړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شلورم لوست

ځای ټولول

موخه: د دې لوست موخه زده کوونکو ته په متن کې کلمې پېژندل او په عملي توګــه د فعــل ښوول، د ځای ټولول او پاک ساتل دي.

پوښتنې:

(۱) په پورتني رسم کې څه وينئ خبرې پرې وکړئ؟

(۲) تاسې چې سهار له خوبه پاڅېږئ څه کوئ؟

(۳) ستاسې په کور کې څوک او څه کارونه کوي؟

سوسن د دوهم ټولګي زده کوونکې ده. هغه چې ســهار لــه خوبــه پاڅيږي، خپل ځای ټولوي. بيا تشناب ته ځي، لاسونه مينځي، غاښونه برس کوي او مخ هم مينځي، وروسته ځي له مور، پلار، خور او ورور سره يوځای د سهار ناری خوري. له سهار ناري څخــه وروســته د ښوونځي کالي اغوندي، بياله مور سره يوځای ښوونځي ته ځي.

دلغتونو معنا: ټولګی – صنف، ښوونځی –مکتب .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکوفعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او لاندې کلمې دې په تورو واړوي

۱ سوسن	۲ برس
۲ سهار	۵ غابښونه
۳ ټولګي	٦ مور

لکه: احمد

ا ـ ح ـ م ـ د

هغو کلموته ځیر شئ چې کرښه ور لاندې اېستل شوې ده.

لکه: ټولول، پاڅېږي ، مینځل کیږي ، کوي، خوري، اغوندي، او ځي دا ټــول فعلونه دي. دا فعلونه په لنډو جملو کې وکاروئ.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په لوست کې داسې کلمې پیدا کړي چې د (م) په توري پیل شوې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم لوست

زموږ ښوونځی

موخه: د شعر له هم وزن کلمو سره د زده کوونکو بلدتيا، په ښوونځي کې د درسي وسايلو پېژندنه، د ښوونځي په ارزښت او په قواعدو پوهېدل دي.

پوښتنې:

١ په انځور کې څه شی وينئ؟

٢ آيا د درسي وسايلو نومونه اخېستلی شئ؟

٣ تېر کال مو په ښوونځي کې کوم کارونه ترسره کړي چې تاسو ته په زړه پورې وو؟

ښوونځی مې دوهم کوردی — تولګيوال مې لکه ورور دی
خومره ښکلې يې باغچه ده — سرتر پايه تکه شنه ده
زه په مينه ورته درومم — فيض دعلم پکې مومم
ډېر زړه سواند يې معلمان دي — مهربانه انسانان دي
پرموږ هېڅ نه په قارېږي — له ګناه‌مو راتېرېږي
خومره خوږد دوی پيمان دی — ځکه هر يو موږ ته ګران دی
د ښوونکو احترام کړو — په اخلاص ورته سلام کړو

محمد عثمان (نژند)

دلغتونومعنا: ښکلې– ښايسته، درومم – ځم ، اخلاص – دزړه پاکوالی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکوفعالیت:

د پورتني شعر له هم وزنه کلمو څخه بشپړې کلمې جوړې کړئ؟

ک + ور = کور	قا + ری + ږی =
ور + ور = وروور	را + تېـ + ری + ږی =
باغ + چه =	پیـ + مان =
شـ + نه =	کـ + ران =
درو + مم =	احـ + تـ + رام =
مو + مم =	سـ + لام =
معـ + ل + مان =	
ان + سا + نا + ن =	

زده کوونکي دې د انځورونو نومونه په خپلو کتابچو کې دکرښې په واسطه ونښلوي.

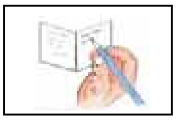	خودکارقلم	کمپیوټر	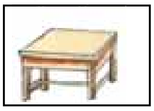
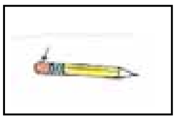	کتابچه	تخته	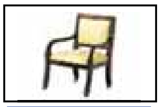
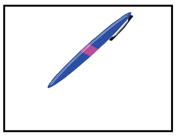	کتاب	مېز	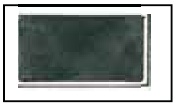
	کاغذ	څوکۍ	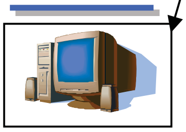
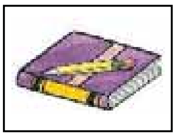	پنسل	پنسل پاک	
		قلم تراش	

کورنۍ دنده: د څو درسي وسایلو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم لوست

ټوکه

موخه: د کلمو لوستل ، ليکل او له ټوکو سره د زده کوونکو بلدتيا.

پوښتنې:

(۱) ستاسې کومه ټوکه زده ده؟ خپلو ټولګيوالو ته يې ووايئ؟

(۲) آيا تاسو ته په کور کې څوک ټوکې وايي؟

يو سړی يو ليکوال ته ورغی ورته يې وويل: يوليک راته وليکه.

ليکوال ورته وويل:

پښه مې خوږېږي. هغه سړي ورته وويل زه خو تا کوم ځای ته نه لېږم اونه په پښه باندې ليکل کوې. ليکوال ورته وويل: رښتيا وايې، خـــو افسوس هرچاته، چې ليک وليکم، زه په خپله ورسره ځم چې زما پـــه ليک نورڅوک نه پوهيږي نو زه بايد خپل ليک په خپله ولولم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د (ليکوال، پښه ، ليک، ولولم) کلمې هېجا کړي؟

ليکوال	ليک – وال
پښه	--- ---
ليک	--- ---
ولولم	--- ---

د متن په لوست کې څلور کلمې پيداکړئ چې د(و) په توري پيل شوي وي؟

زده کوونکي دې په نوبت دټولګي مخې ته راشي او يوه ټوکه دې نورو زده کوونکو ته واوروي؟

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د خپلو کورنيو له غړوڅخه يوه يوه ټوکه زده کړي او سبادې په نوبت سره خپلې ټوکې نورو ټولګيوالو ته واوروي.

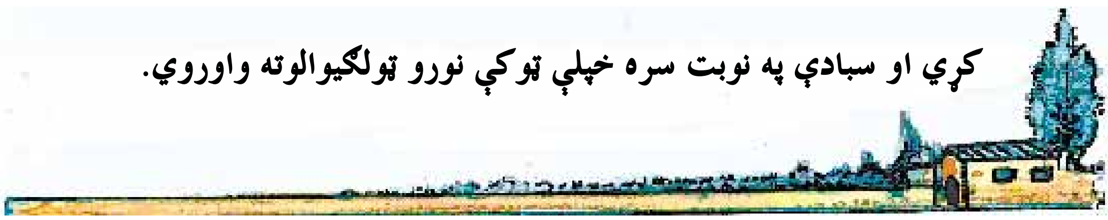

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووم لوست

په ټولګي کې همکاري

موخه: دګلمو لوستل ، لیکل او په ټولګي کې همکارۍ ته د زده کوونکو هڅول دي.

پوښتنې:

(١) په پورتني انځور کې څه وینئ؟

(٢) آیا تاسي ګله له چاسره مرسته او همکاري کړې ده؟

زرغوني له ګلنارې څخه وپوښتل: تاسې په ټولګي کې له یو بل سره څه مرستې او همکارۍ کوئ؟ هغه وویل:

موږ د خپل ټولګي په پاک ساتلو کې او د مېز اوڅوکیو په ترتیب او همدارنګه په فعالیتونو، لوبو او په لوستونو کې هم له یوبل سـره همکاري کوو. زرغوني وویل:

تاسې ښومره ښه ټولګیوال یاست چې په ټولګي کې لکه د خپل کور په شان له یو بل سره مرسته کوئ.

دلغتونومعنا: مرستې – کومکونه، ټولګیوال – همصنفیان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او د ډلې هر زده کوونکی دې یــو کـــار ځان ته وټاکي او ټولې ډلې دې له یو بل سره د ټولګي په نظم او پـــاکوالي کې همکاري وکړي.

زده کوونکي دې د (زرغونه، ګلناره، ټولګی، پاکې) کلمې هېجا کړي.

زر – غو – نه

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپله خوښه دلوست له متن څخه پنځه کلمې خوښې او په خپلو کتابچو کې دې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتم لوست

ښه زده کوونکی

موخه: د دغه لوست د کلمو او جملو لوستل، لیکل او د زده کوونکو له ښـــو چلنـــدونو ســـره بلدتیا ده.

پوښتنې

(۱) په پورتنیو انځورونو کې څه وینئ؟ خبرې پرې وکړئ؟

(۲) ستاسو په نظر ویلی شئ چې ښه زده کوونکی چاته ویل کیږي؟

(۳) ښه زده کوونکی په خپل ټولگي کې له نورو سره څه مرستې کولی شي؟

ښه زده کوونکی سهار وختي له خوبه پاڅیږي. لومړی خپله بستره ټولوي. بیا مور او پلار ته سلام اچوي او بیا سپورت کوي. ښه زده کوونکی خپل ځان او کالي پاک ساتي. د سهار د ناري خوړلو څخه وروسته په خپل وخت ښوونځي ته ځي. په ښوونځي کې د خپلو ملگرو سره ښه ناسته ولاړه کوي.

د ښوونکو او مشرانو درناوی کوي، خپل درسونه په ټاکلي وخت سره لولي. ښه زده کوونکی د خپلو ملگرو د نومونو سره ځان آشنا کوي او هم ځان نورو ټولگیوالوته ورپیژني.

دلغتونومعنا: ښوونکی– معلم ، زده کوونکی – شاگرد، مشران، لویان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده‌کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او د ښو زده کوونکو د صفتونو په هکله دې خبرې وکړي او بیا دې هره ډله خپل نظرونه نورو ته ووایي.

- په درکړ شوي متن کې هغه کلمې پیداکړئ چې د یو وار څخه زیاتې راغلـــې وي لکه: (ملګرو)

- د هرې ډلې یو غړی دې دخپلې ډلې د ټولګیوالو نومونه نوروته ووایي؟

کورنۍ دنده:

د دریو یا څلورو ټولګیوالو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکئ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهم لوست

ښه ښوونکی

موخه: له تورو څخه دکلمو جوړول او د ښه ښوونکي په صفتونو پوهيدل دي.

پوښتني

(۱) تاسوته ولي خپله ښوونکي ګرانه ده؟
(۲) ستاسو د ښوونکي نوم څه دی؟
(۳) تاسو له خپل ښوونکي څخه کوم شيان زده کوئ؟

زموږ ښوونکې هره ورځ په پراخ تندي ټولګي تــه راننــوځي. او له موږ سره ستړي مشي کوي. موږ هم دخپلې ښوونکې درناوی کوو. ښوونکې زموږ د ځان او کاليو پاکوالی ګوري. او له موږ نه ډيره خوشحاله کيږي. هغه ټولګيوال مو چې نه وي راغلي د هغوی پوښتنه کوي. ښوونکې موږ ته ليک او لوست زده کوي او موږ سره لــوبې کوي. او موږ د هغې نه مننه کوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- **زده کوونکي دې د ښوونکي د ستاینو په هکله له یو بل سره خبرې وکړي.**

- زده کوونکي دې د (ښوونکی، لیکل، لوستل،مهرباني) کلمې پــه تـــورو وويشي.

- زده کوونکي دې له ورکړل شوو تورو څخه مناسبې کلمې جـــوړې کړي. (ټ – و – ل – ګ – ی – و– ا –ل)

(ز – د – ه – ک – و– و– ن – ک – ی) (م – ن – ن – ه)

کورنۍ دنده: **زده کوونکي دې دخپلې کورنۍ د غړو نومونه په خپلو کتابچو کې په تورو وويشي.**

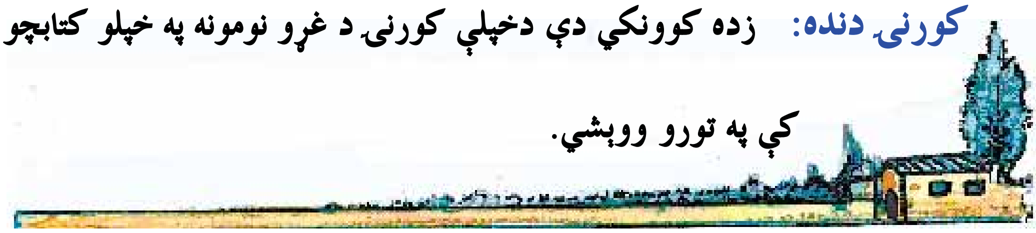

(c) ketabton.com: The Digital Library

لسم لوست

هوښيار کارغه

موخه: له زده کوونکو سره دکار د ښه سمون په هکله فکر پيداکيـــدل او د مناســـبو تـــدبيرونود جوړولو له پاره د دوی روزنه او د نويو کلمو زده کول دي.

پوښتنې:

(۱) تاسې مخکې له دې چې په يوه کار پيل وکړئ څه بايد وکړئ؟

(۲) په پورتنيو رسمونو کې څه شی وينئ خبرې پرې وکړئ؟

کارغه چې له ډېرې تندې څخه نږدې و چې مړ شي، ناڅاپه يې يو منګې ته پام شو. کله چې منګې ته ورنږدې شو ويني چې په منګې کې لږې اوبه شته، خو مښوکه يې اوبوته نه رسيږې.بې وزله کارغه چې هرڅومره کوښښ وکړ، خو ويې نشوای کولی چې له منګې څخه اوبه وڅښي.

ناڅاپه يې په فکر کې يوه چاره پيدا شوه. کارغه وړې وړې تيږې په خپله مښوکه واخيستې او په منګې کې يې واچولې، څوشيبې وروسته د منګې اوبه پورته راغلې او کارغه وکولی شول چې له منګې څخه اوبه وڅښي اوځان له مرګ څخه وژغورې.

دلغتونومعنا: ناڅاپه–نابېره (دستي) ، پام–فکر ، وژغوري–بچ کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او د کېسې د مفهوم په هکله دې لــه یوبل سره خبرې وکړي بیا دې هره ډله خپل نظریات نوروته واوروي؟

- زده کوونکي دې هغه کیسې چې د دوی زده دي د ټولګي په مخکې خپلو ټولګیوالو ته واوروي؟

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د هوښیار کارغه کیسه خپلو وروڼو او خویندو ته ووایي او سباته دې په وار سره همدغه کیســـه نورو ټولګیوالو ته واوروي.

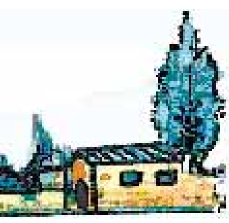

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوولسم لوست
افغانستان

موخه: د كلمو لوستل، ليكل او د افغانستان له تاريخي ځايونو سره آشنا كيدل دي.

پوښتنې:

١ د افغانستان د څو ښارونو نومونه واخلئ؟
٢ تاسې د افغانستان كوم ښارونه ليدلي دي؟
٣ زموږ د هېواد د مركز نوم څه شی دی؟
۴ زموږ هېواد څه شيان لري نومونه يې واخلئ؟

افغانستان زموږ خوږ اسلامی هېواد دی.
ګران افغانستان ښكلي باغونه، هسک اوجګ غرونه لري.
لوی ، لوی سيندونه او ارزښتمن کانونه لري.
موږ ټول د خپل هېواد بچيان يو.
خپله خاوره او هېواد راباندې ګران دی.
زموږ د هېواد مركز كابل دی.

د لغتونومعنا: هېواد –وطن ، هسک – لوړ او جګ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راځئ چې له افغانستان سره آشنا شو.

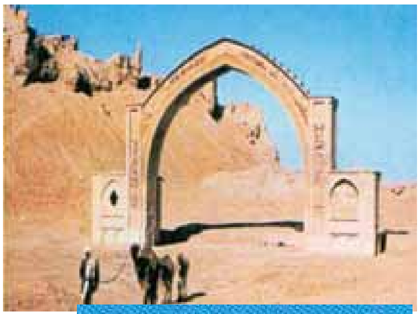

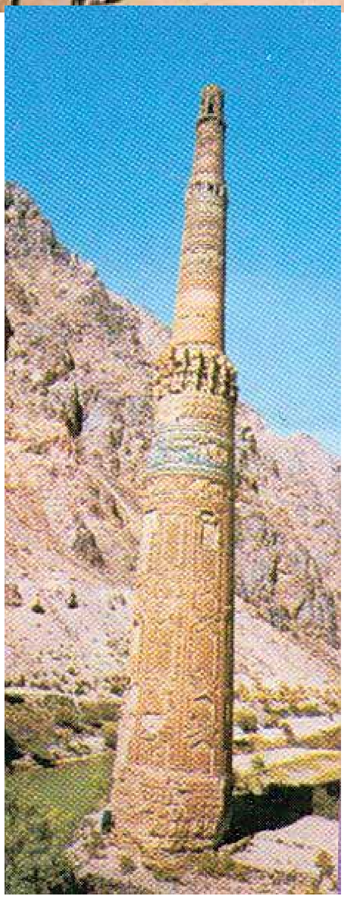

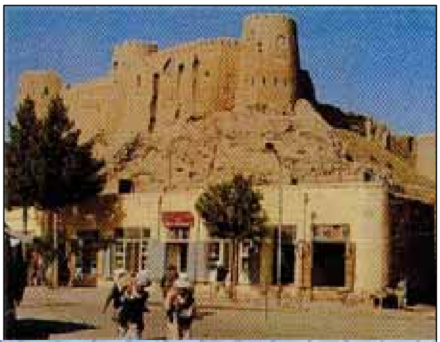

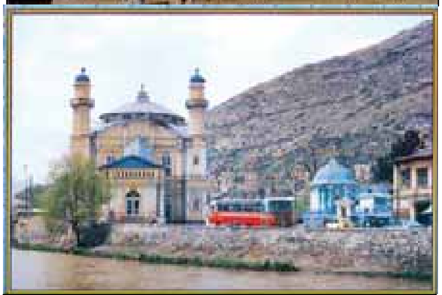

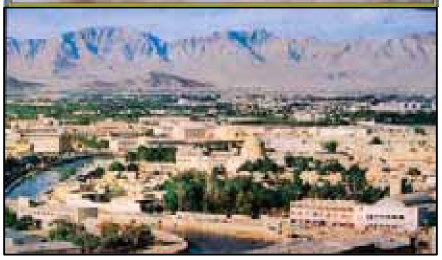

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او هره ډله دې د افغانستان د پنځو ښارونو نومونه پیداکړي او بیا دې خپلو ټولګیوالو ته ووایي.

- زده کوونکي دې د لوست په متن کې درې کلمې پیداکړي چې د(ا) په توري پیل شوې وي او بیادې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(۱) ______ (۲) ______ (۳) ______

- زده کوونکي دې د هغو پنځو ښارونو نومونه چې یې واخیستل په تورو وویشي او هر یو زده کوونکی دې دیو نوم یوتوری انتخاب کړي او بیا دې په وار سره د ټولګي په مخ کې ودریږي او زده کوونکي دې د هغه ښار نوم واخلي. (کلمه ولولئ).

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې له خپل مور او پلار څخه د لویو ښارونو پوښتنه وکړي او بیا دې د څو ښارونو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

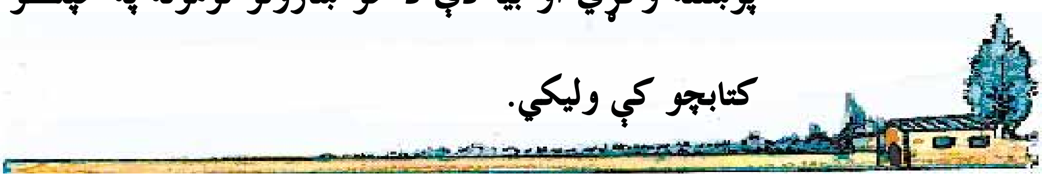

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوولسم لوست

د خپلواکۍ جشن

موخه: دکلمو لوستل ،لیکل او د خپلواکۍ په ارزښت پوهیدل دي.

پوښتني:

١ په پورتني انځور کې څه وينئ؟
٢ د خپلواکۍ په هکله څه پوهيږئ؟
٣ له تاسو څخه څوک دخپلواکۍ جشن نندارې ته تللی دی؟ څه چې موهلته لیدلي دي د هغه کيسه وکړئ.

افغانان هر کال په ټول هېواد کې د خپلواکۍ جشن لمانځي. د خپلواکۍ جشن زموږ د نيکونو او پلرونو د تېرو وياړنو د يادولو ورځ ده چې زموږ هېواد يې له بهرنيو تيري کوونکو څخه خپلواکه کړی دی.

په دې ورځ ټول خلک خوشحالي کوي، سپورتي لوبې او په زړه پورې رسم ګذشت ويني او کنسرتونو ته ورځي.

افغانستان زموږ کور دی او مونږ يې خپلواکي د علم او پوهې په زور او برکت ساتو.

دلغتونومعنا: خپلواکي– آزادي ، وياړني– وياړېدل، افتخارات

(c) ketabton.com: The Digital Library

راځئ چې د خپل هېواد له دودیزو لوبو سره آشنا شو.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ټولګي او یا له ټولګي څخه دباندې د دایـــرې په شکل و درېږي او ښوونکې اویاښوونکی دې د دوی نه پوښتنه وکړي چې د (خپلواک) دکلمی په پای کې کوم توری راځي اوبیا دې زده کوونکو نه وغواړي چې داسې یوه کلمه ووایـــي چـــې د (ک) په توري پیل کېږي لکه: (کـــدو) او همدارنګـــه بـــل زده کوونکی دې داسې کلمه ووایي چې د هغې کلمې د پای په توري پیل کېږي لکه: (واک) لـــومړی زده کـــوونکی **کـــدو** دوهـــم زده کوونکی **واک** دریم زده کوونکی **کور** او همداراز دې لوبې ته دوام ورکړل شي.

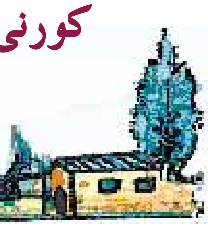

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې پنځه کلمې چې په ټولګي کې یـــې وویلې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ديارلسم لوست

بيرغ

موخه: زده كوونكي بايد پوه شي چې زموږ ښكلی بېرغ د يووالي نښه ده. اوهم د دې شعر ســـم لوستل او ليكل دي.

پوښتنې:

١ دبيرغ د ارزښت په هكله څه پوهېږئ؟
٢ ويلی شئ چې زموږ دګران هېواد افغانستان بېرغ څو رنګه لري؟
٣ بېرغ زموږ د هېواد د څه شي نښه ده؟

خوږ مې ترڅان بېرغه — لـــوړ دې نښان بېرغه
تـــل مو په سر رپيږه — ملـــي آرمـــان بېرغه
ستا شهامــــت به ساتو — ستا عظمت بـــه ساتو
ته مو د پت نښـــه يې — د اسلاميت نښـــه يې
اې د افغـــان بيـــرغه — لـــوړ دې نښان بېرغه

اروابناد محمد عثمان نژند

دلغتونومعنا: لوړ– اوچت اوچگ، تل – هميشه ، آرمان – هيله ، شهامت – مېړانه، عظمت– لويوالي، پت– عزت

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د (ننبان، بېرغ ، شهامت، اسلامیت) کلمې هېجا کړي؟

بې – رغ

زده کوونکي دې له تورو څخه کلمې جوړې کړي او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(ن + ش + ه) (ع + ظ + م + ت)

(ب + ی + ر + غ) (ا + ف + غ + ا + ن)

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د بېرغ شعر په یادو زده کړي او په کورکې دې یې خپلو خویندو او ورونو ته ووایي؟

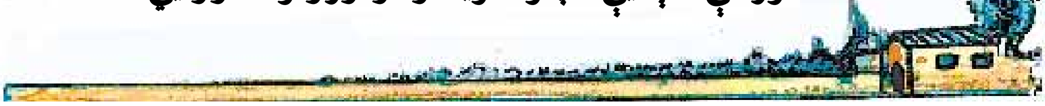

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوارلسم لوست

کېسه

بوډا او پاچا

موخه: کېسه پېژندل دکېسې اوریدل، ویل، سم لیکل او لوستل دي.

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځورکې بوډا څه کوي؟

(۲) نیالګي په کوم وخت کې اېښودل کیږي؟

یوه بوډا نیالګی کېناوه. یو پاچا ښکار ته روان و. بوډا یې ولید چې نیالګي کېنوي. ورڅخه یې پوښتنه وکړه:

(څه کوې چې په دې سپینه ږیره نیالګي کېنوې؟ ته به یـــې مېـــوه وخورې،که نه؟

بوډا موسکی شو او ورته یې وویل: (نورو ونې کېنولې وې، موږ یې مېوه وخوړه،اوس یې موږ کېنوو چې نور یې مېوه وخوري.)

پاچا د بوډا په خبره خوښ شو او انعام یې ورکړ.

د لغتونومعنا: بوډا- زوړ ، موسکی- په خندا ، انعام- بخشش

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او هره ډله دې لاندې کلموتـــه پـــام وکړي، هغه کلمې چې دځلورو تورونه جوړې شـــوې دي ورلانـــدې دې ځلور او هغه کلمې چې له دریو تورو نه جوړې شوېدي ترلاندې دې درې ولیکي.

خوش وکړه پاچا یوه کیسه مونږ انعام ړیره روان

اوس ښکار بوډا نور ښخه خوري مېوې ولید وویل

زده کوونکي دې له لاندې تورو ښخه کلمې جوړې کړي.

١) پ + ا + چ + ا = پاچا ۴) م + ی + و + ه =

٢) ب + و + ډ + ا = ۵) ا + ن + ع + ا+م =

٣) ن+ی+ا+ل+گ+ی= ۶) و + ل + ی + د =

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې له خپل مور او پلار نه وغواړي چې یوه کیسه ورته ووایي اودوی دې دهغې کیسې اتل پیداکړي اوسبادې هماغه کیسه له اتلانو سره خپلو ټولگیوالوته ووایي.

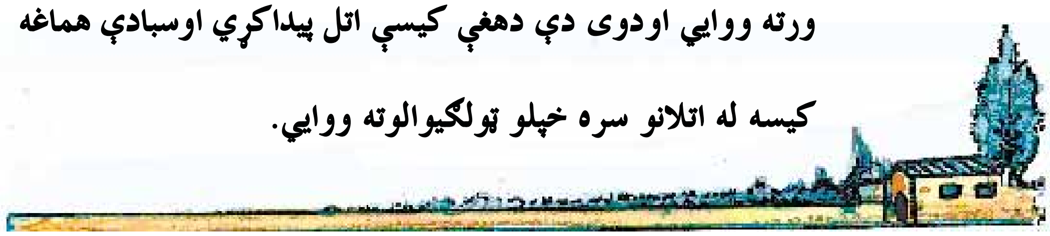

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځلسم لوست

زمونږ پيسې

موخه: دکلمو لوستل، ليکل او دافغانۍ پېژندنه ده.

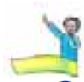

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځور کې څه شی وينئ؟

(۲) پيسې دڅه شي له پاره پکارېږي؟

(۳) آيا تاسو په پيسو کوم شيان اخيستلی شئ؟

(۴) زمونږ دهېواد پيسې څه نومېږي؟

زمونږ دهېواد پيسې افغانۍ نومېږي، زه دپيسو په شمېرلو پوهېږم. دژوند اړتياوې لکه: خواړه، پوښاک، دکور لوښي اوداسې نور دپيسو په واسطه لاس ته راځي (زمونږ هېواد دپيسو دساتنې له پاره بانکونه هم لري. زما مور دپيسو دساتنې له پاره يو ډاډمن بکس لري) زه هم دپيسو دزېرمه کولو له پاره يوه قوتۍ لرم چې خپلې پيسې په کې ساتم.

دلغتونو معنا: اړتياوې – ضرورتونه، زېرمه – ذخيره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې دلوست په متن کې درې داسې کلمې را پیداکړي چې د(ب) په توري پیل شوي وي. اوبیادې په لاندې تشو کرښو باندې ولیکي.

۱ ______ ۲ ______ ۳ ______

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او هره ډله دې دلوست له متن څخه پنځه کلمې غوره کړي او بیادې په تورو وویشي.

- زده کوونکي دې د هغو شیانو په هکله چې دپیسو په واسطه لاس ته راځي له یوبل سره خبرې وکړي او بیادې خپلو نورو ټولګیوالو ته معلومات ورکړي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د(پیسې، افغانی، شمېر) کلمې هیجا کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپاړسم لوست

علامه سيد جمال الدين افغان

موخه:زده کوونکي بايد دخپل هېواد ملي شخصيتونه وپېژني او دا متن دې سم ولولي او سم دې وليکي.

پوښتنې:

(۱) تاسو د علامه سيد جمال الدين افغان نوم اورېدلی دی؟ که مو اورېدلی وي له چاڅخه اوچېرې؟

(۲) په انځور کې دچا انځور وينئ دهغه نوم ووايئ؟

(۳) تاسې د علامه سيد جمال الدين افغان په هکله څه پوهېږئ؟

علامه سيد جمال الدين افغان دسيد صفدر زوی اوزموږ دهېواد په کونړ ولايت کې زيږيدلی دی.

له ماشومتوب څخه يې له علم اوپوهې سره مينه درلوده او زموږ دهېواد يو نامتو ليکوال او پوه سړی و. زموږ دهېواد دپرمختګ او دمسلمانانو ديووالي له پاره يې ډېرې هلې ځلې کړې دي.

ډېر کتابونه او مجلې يې ليکلي اوچاپ شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او هره ډله دې لاندې کلمې په تورو باندې واړوي.

(کونړ ، ا فغان ، هېواد، نامتو، مجلې)

- زده کوونکي دې دمتن په لوست کې درې داسې کلمې پیداکړي چې د(س) توری دکلمې په سرکې راغلي وي. لکـــه: (ســـید) اوپـــه خپلو کتابچو کې دې ولیکي.

① ______ ② ______ ③ ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دخپلو کورنیو لـــه غـــړو ســـره د علامه سیدجمال الدین افغان په هکله خبرې وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوو لسم لوست

کندهار

موخه:له تورو څخه دکلمې جوړول، دکلمې په تورو اړول اودکندهار د تاریخي ښار پېژندنه ده.

پوښتنې:

١ په پورتني انځورکې څه شئ وینئ؟

٢ تاسې دخپل هېواد دیو تاریخي ولایت نوم اخیستلی شئ؟

٣ آیا تاسې کوم وخت کندهار ته تللي یاست؟ که تللي یاست څه مو لیدلي دي؟

کندهار زموږ دګران هېواد ډېر پخوانی او ښکلی ښاردی. په دې ښار کې یو ډېر سپېڅلی ځای دی چې د (خرقې مبارکې) په نامه یادیږي. په دې ځای کې دحضرت محمد(ص) (مبارکه خرقه) ساتل کیږي او ډېر خلک یې لیدوته ورځي.

دلغتونومعنا: سپېڅلی – سوتره

ماخذ: خپل هېواد وپيژنئ، د افغان نشراتي اداره (انا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او په شکل کې دې له ورکړل شــوو توروڅخه نومورې کلمې جوړې کړي.

۱– مبارک

۲– کندهار

۳– هیواد

۴– ګران

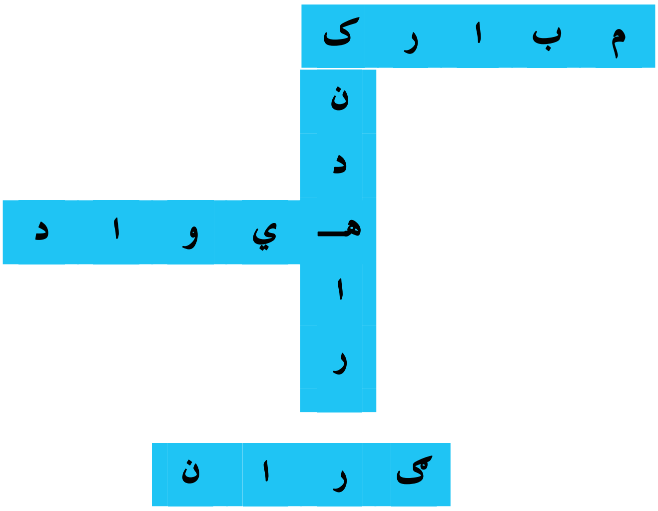

زده کوونکي دې لاندې کلمې په تورو واړوي.

(احمد شاه، چینه ، خرقه ، جومات)

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دافغانستان دېنځو ولایتونو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتلسم لوست

جرګه

موخه: دکلمو لوستل ، ليکل ، دمترادفي کلمې پېژندل او دملي دودونو په ارزښت پوهيدل دي.

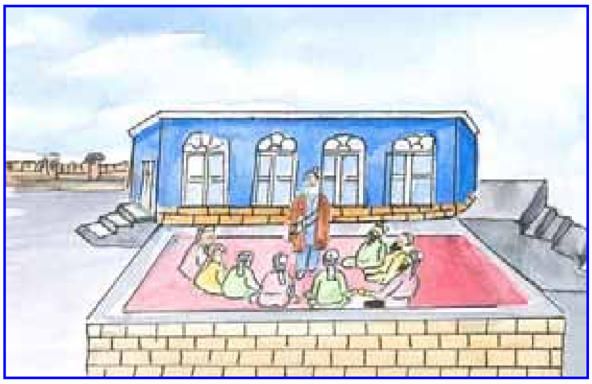

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځورکې څه وينئ؟
(۲) که ستاسو دوملګرو ترمنځ په کوم شي باندې کومه لانجه پيداشي تاسې څه کوئ؟
(۳) تاسې خپلې لانجې څه ډول حل کوئ؟

کله چې ستاسو دټولګيوالو ترمنځ په کتــاب او يـاداســې نوروشيانو باندې کومه لانجه رامنځ ته شي. که تاســو دنــورو ملګرو له خوا دهغوی ترمنځ ديوې غونډې په واســطه روغــه جوړه وکړئ. دې ته جرګه وايي.

زموږ لويان او مشران هم دخپل کلي او هېواد لانجــې پــه جرګو حل کوي ، جرګه زموږ پخوانی دود دی او موږ بايــد دجرګې پريکړوته درناوی وکړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې دحلقې یا کړۍ په شکل په ټولګي اویا دټولګي نــه دباندې کېني او دوی ته دې یوه لانجه وښودله شي، دمثال په توګه: (کتــاب یـــو دی زمری او توریالی دواړه په یو وخت کې کتاب غــواړي.) زده کــوونکي دې دجرګې په واسطه داسې پرېکړه وکړي چې دتوریالي یا دزمري په خپګان تمامه نه شي.

- زده کوونکي دې نورې داسې ستونزې جرګې ته وړاندې کــړي او دوی دې دحل لاره ورته پیداکړي.

- دلاندې مترادفو کلمو معنا له چوکاټ څخه پیدا او دکلمو مخې ته یې ولیکئ.

همصنفیان، جګړه، مرکه، احترام

جرګه ______ ټولیګوال ______ لانجه ______ درناوی ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دکور له غړو څخه دجرګې په هکله ساده معلومات وغواړي؟

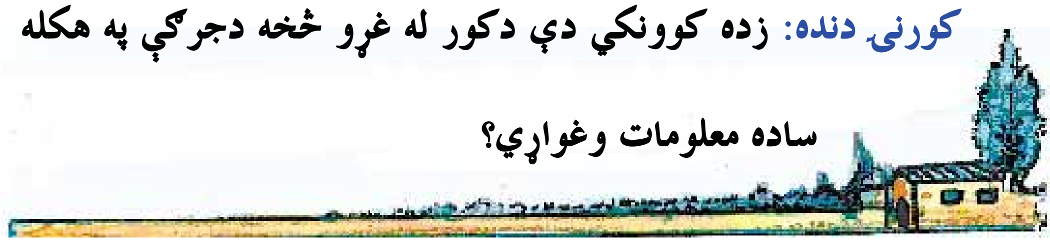

(c) ketabton.com: The Digital Library

نولسم لوست

کوچیان

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د زده کوونکو په دې پوهېدل چې کوچیان څنګه ژوند کوي.

پوښتنې:

١ په پورتني انځور کې څه شی وینئ؟

٢ کوچیان کوم څاروي ساتي؟

٣ کوچیان چېرته ژوند کوي؟

کوچیان په کېږدیو کې ژوندکوي.

دوی مېږې، وزې اوښان او نور څاروي ساتي.

کوچیان په ژمي کې تودوسیموته ځي.

کوچیان داوړي موسم کې په سړوسیمو کې ژوند کوي.

ځونډی کوچی شپون دی.

کوچیان ډېر صادق خلک دي.

کاخذ: دپښتو زده کړې اساسي قابلیتونه.

دزده کوونکو فعالیت:

- پورتنی لوست دڅه شي په هکله دی؟ سم ځواب په نښه کړئ.

  ________ دکوچنیانو

  ________ دکوچیانو

  ________ دماشومانو

- کوچیان په اوړي چېرې ځي؟ سم ځواب په نښه کړئ.

  ________ تودوسیمو ته

  ________ سړو سیمو ته

- په چوکاټ کې دلاندې کلمو معنا وې پیداکړئ.

سیمې	کیږدۍ	صادق
( ) ځایونه	( ) خېمه	( ) درواغجن
( ) ښارونه	( ) کوټه	( ) رښتینی
( ) غرونه	( ) ځېره	( ) هوښیار

کورنۍ دنده: لوستل شوی متن په خپلو کتابچو کې په ښکلي لیک سره ولیکئ،

زده کوونکي دې د(ځایونه، خیمو،کلمو، سیمو) کلمې په تورو وویشي.

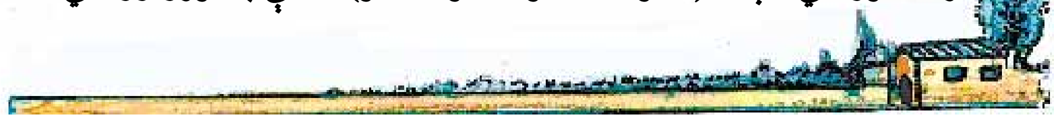

(c) ketabton.com: The Digital Library

شلم لوست

د اختر ورځ

موخه: چې زده کوونکي دښکمرغه اومبارکو ورځو په لمانځلو اويادولو پوه شي او ددې لوســـت دمتن لوستل او ليکل زده کړي.

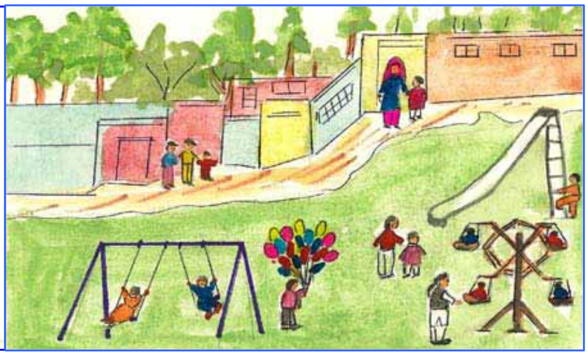

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځورکې څه وينئ؟ خبرې پرې وکړئ.

(۲) مسلمانان په کال کې څو اخترونه لري او داختر په ورځو کې څه کوي؟

(۳) تاسې داختر په ورځ کې څه کوئ؟

مسلمانان په يو کال کې دوه اخترونه لري.

چې يو يې دکوچني اختر او بل يې دلوی اختر په نامه يادېږي. داختر په شپه ماشومان، نجونې او ښځې تول خپل لاسونه ســـره کوي او خوشحالي کوي. زمونږ خلک داختر په ورځ نوي کالي اغوندي ، نارينه داختر دلمانځه له پاره لويو جوماتونو ته ځي او داختر لمونځ کوي. بيا له خپلو ماشومانو سره يوځای د دوستانو اوګاونډيانو کورونو ته ځي او له هغوی سره اختر مبارکي کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې دلاندې چوکاټ له تورو څخه کلمې جوړې کړي.

ن	ا	ن	ا	م	ل	س	م
			خ	ا	ا		
			ت	ش	س		
			ر	و	و		
				م	ن		
				ا	ه		
				ن			

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي، داختر په هکله دې له يوبـــل ســـره خبرې وکړي اوبيادې هره ډله خپل نظريات نورو ته واوروي.

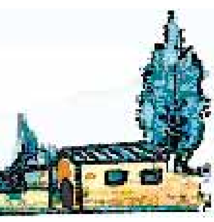

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې داختر، کالي ، ښځه) کلمې په تورو ووېشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو ويشتم لوست

د نيزې وهلو لوبه

موخه: دکلمو لوستل ، ليکل او دنيزې وهلو دلوبې پېژندنه ده.

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځور کې څه شی وينئ؟

(۲) آيا تاسو دنيزې وهلو لوبه ليدلې ده؟ که مو ليدلې څه ډول لوبه ده؟

(۳) نورې کومې لوبې پېژنئ؟

(۴) دنيزې وهلو لوبه څه ډول لوبه ده؟

دنيزې وهلو لوبه يوه په زړه پورې لوبه ده.

چې زموږ دهېواد په ځينو سيمو کې ډېر دود لري.

په دغه لوبه کې دآس سپريدونکي په ډېر مهارت او چټکتيا سره په ځمکه کې وهل شوی موږی دنيزې په څوکه له ځمکې څخه راپورته کوي اودجايزې وړونکی شميرل کيږي. زموږ خلک له دغې لوبې سره ډېره مينه لري او دهغې سيل ته ورځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په لاندې کلمو کې هغه کلمې چې له دریو تورو څخه جوړې شوې دي په خپلو کتابچو کې درې او هغه چې له څلورو تورو څخه جوړې شوې وي څلور ولیکي.

مینه	سیل	دغه	زړه	دود	لوبې	سره
ورځې	نیزې	ډېره	لري	هغه	ځمکه	ډېر

کورنۍ دنده: تاسې د لاندې بېلا بېلو لیکل شوو تورو څخه بشپړې کلمې جوړې کړئ.

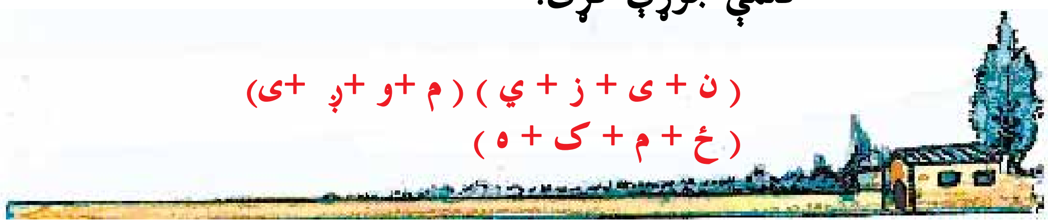

(ن + ی + ز + ي) (م +و +ږ +ی)

(ځ + م + ک + ه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه ویشتم لوست

اتڼ

موخه: دکلمو لوستل ، لیکل او دخپل هېواد له دودونو سره آشنا کېدل دي.

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځورکې څه وینئ؟
(۲) آیا تاسو کله اتڼ لیدلی دی؟ که مولیدلی وي څه وخت اوچېرته؟
(۳) خلک په کوم وخت کې اتڼ کوي؟
(۴) تاسې کومې دموسیقي آلې پېژنئ؟

اتڼ د افغانانو ملي دود دی. افغانان له اتڼ سره مینه لري.
دوی ملي او تاریخي ورځې په اتڼ کولو لمانځي.
په اتڼ کې ډول او سُرنۍ غږول کیږي.
ډولچي او سُرنچي د اتڼ نغمې غږوي. او افغانان ورته ښکلی اتڼ کوي.

د لغتونومعنا: ملي – ولسي ، دود – رسم او رواج

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او لاندې ورکړل شوې کلمې دې په تورو واړوي. (**افغانان ، اتڼ ، ملي، ډول ، سُرنۍ**)
- زده کوونکي دې په چوکاټ کې له ورکړل شوو تورو څخه کلمې جوړې کړي.

ا	ف	غ	ا	ن
ډ	و	ل		
س	ر	ڼ	ۍ	
ا	ت	ڼ		
م	ي	ن	ه	

= افغان

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د **(اتڼ ، سُرنۍ ، نغمې)** کلمې په تورو وویشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروېشتم لوست

یووالی

موخه: د کلمو لوستل ، لیکل او د یووالي او اتفاق په ګټو پوهېدل دي.

پوښتني:

١ په پورتنیو رسمونو کې څه وینئ؟

٢ ستاسو په نظر داخلک څه کوي؟

٣ تاسي ته په کور کې څوک کیسې کوي؟

٤ آیا ستاسو کومه کیسه زده ده؟ که مو زده ده خپلو ټولګیوالو ته یې واوروئ؟

یوه سپین ږیري سړي د ځنکدن په وخت کې خپل زامن راوغوښتل. هغوی ته یې دکوچنیو لرګیو یوه ګېډۍ ورکړه ترڅو یې ماته کړي ، ټولو زامنو یې په خپل وار سره دلرګیو پر ګېډۍ خپل زور وکړ. د لرګیو ګېډۍ یوه هم ماته نه کړه.

بیا سپین ږیري سړي ګېډۍ واخیسته او هغه یې خلاصه کړه. یو یو لرګی یې په خپله مات کړ او زامنو ته یې وویل: که چېرې تاسي په خپل مینځ کې اتفاق ولرئ، نوهېڅکله به هم مات نه شئ اوکه چېرې مو په خپل مینځ کې بې اتفاقي پیداشوه،

ماخذ: افغان نشراتي اداره (انا).

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوماغوندې سپين ږيرى اوكمزورى به هم تاسو د دې لړكيو پـــه خبر مات او له مينځه يوسي.

د لغتونومعنا: اتفاق – يووالى ، په خبر – په شان

د زده كوونكو فعاليت:

- زده كوونكي دې د لوست له متن څخه داسې كلمې پيداكړي چې د (س) توري په كې راغلى وي او بيا دې په خپلو كتابچو كې وليكي.

- زده كوونكي دې له وركړل شوو تورو څخه كلمې جوړې كړي.

① ل + ر + ګ + ي + و = ☐	④ ا +ت+ف+ ا+ق= ☐
② خ + ن + ک +د+ ن= ☐	⑤ ز + ا + م + ن = ☐
③ م + ا + ت = ☐	⑥ س + ړ + ي = ☐

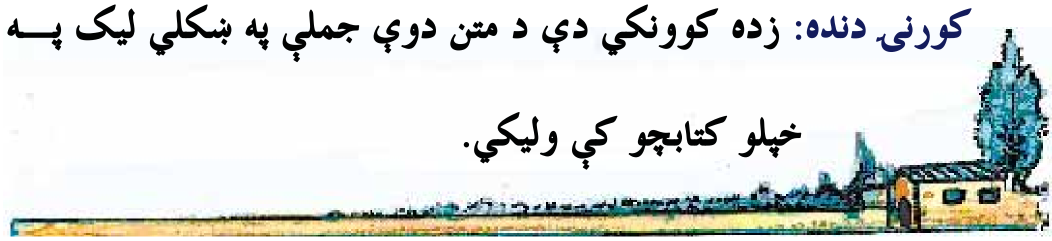

كورنۍ دنده: زده كوونكي دې د متن دوې جملې په ښكلي ليک پـــه خپلو كتابچو كې وليكي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورویشتم لوست

دکال څلور فصلونه(موسمونه)

موخه: دکال پیژندل،دکال دفصلونواو میاشتو د نومونو پیژندل او د دې لوست د مــتن لیکــل او لوستل دي.

پوښتنې:

(۱) آیا کولی شئ چې په پورتنیو انځورونو کې د اوړي فصل وښیئ؟
(۲) پوهیږئ چې یو کال څو فصله لري؟
(۳) ویلی شئ چې هر فصل څو میاشتې دی؟
(۴) داوړي دمیاشتو نومونه کوم دي؟

یوکال څلور موسمه لري. هر موسم ته یې فــصل وایــې لکــه: (پسرلی، دوبی، منی، ژمی) دپسرلي فصل درې میاشـــتې دی: وری (حمل) ، غویی (ثور) غبرګولی (جوزا). په دې فصل کې بارانونـــه اوري. دوبی هم درې میاشتې دی: چنګاښ (ســرطان) ، زمــری (اسد) وږی (سنبله) په دې موسم کې هوا توده وي.
منی هم درې میاشتې دی: تله (میزان) ، لړم، (عقرب) ، لینــدی (قوس) په دې فصل کې هوا ورو ورو سړیږي.
ژمی هم درې میاشتې دی: مرغومی (جدي) ،سلواغه (دلو) کب (حــوت) په دې فصل کې کله کله واوره وریږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د چوکاټ تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کړي.

کال

پسرلی ـ دوبی ـ منی ـ ژمی

وری ـ غویی ـ غبرګولی ـ چنګاښ ـ زمری ـ وږی ـ تله ـ لړم ـ لیندۍ ـ مرغومی ـ سلواغه ـ کب

فصل	لومړۍ میاشت	دوهمه میاشت	دریمه میاشت
پسرلی			
	چنګاښ	زمری	وږی
منی			
	مرغومی	سلواغه	کب

دوولس زده کوونکي دې د ټولګي مخې ته راشي او هر زده کوونکي ته دې د یوې میاشتې نوم ورکړل شي او بیا دې هر زده کوونکی دټولګي مخې ته ودریږي او خپل نوم دې په زوره واخلي چې ټول یې واوري او بیا دې د میاشتو په ترتیب ودریږي.

په پای کې دې درې زده کوونکي په ځای ودریږي چې دکال یو فصل ورونبیي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زده کوونکي دې د انځورونو د فصلونو نومونه او د فصلونو نومونه د کرښې په وسیله ونښلوي.

ژمی

منی

دوبی

پسرلی

لومړی فصل

دوهم فصل

دریم فصل

څلورم فصل

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د کال د یوه فصل د میاشتو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه ويشتم لوست

د اونۍ د ورځو نومونه

موخه: د يوې اونۍ د نومونو پېژندل، او د دې لوست دکلمو لوستل ، ليکل او زده کول دي.

پوښتنې:

١ ويلې شئ چې يوه اونۍ څو ورځې ده؟

٢ تاسې د اونۍ نومونه واخلئ؟

٣ تاسې په يوه اونۍ کې کوم کارونه کوئ؟

شنبه ، يکشنبه، دوشنبه، سه شنبه، چهار شنبه، پنجشنبه او جمعه. د يوې اونۍ د ورځې نومونه دي.

موږ په اونۍ کې شپږ ورځې ښوونځي ته ځو. د جمعې پـه ورځ ټول خلک رخصت وي. دوی په خپلو کورونـو او نـورو ځايونو کې خوشحالي اوساعتيري کوي. موږ هم له خپلو کورنيو سره دجمعې په ورځ د سيل ځايونو ته ځو او د ستړيا د لېـرې کولو له پاره هلته له خپلې کورنۍ سره مېلې کوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو باندې ووېشل شي او بیا دې د اونۍ د ورځو نومونه په توررو وویشي.

① شنبه (ش + ن + ب + ه)　　⑤ چهارشنبه (　　　　)
② یکشنبه (　　　　)　　⑥ پنجشنبه (　　　　)
③ دوشنبه (　　　　)　　⑦ جمعه (　　　　)
④ سه شنبه (　　　　)

زده کوونکي دې په ورکړل شوي متن کې داسې بشپړې کلمې پیداکړي چې د(ش) توری په کې راغلی وي اوبیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

① شپږ　　② ______　　③ ______
④ ______　　⑤ ______　　⑥ ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د اونۍ د ورځو نومونه په توررو وویشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ ویشتم لوست

پسرلی

موخه: دکلمو لوستل ، لیکل او د پسرلي دګټو په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

(١) پسرلی دکال کوم فصل دی؟
(٢) په پورتنو انځورنوکې کوم فصل وینئ؟
(٣) په پسرلي کې بزګر څه کوي؟
(۴) بلبلې او جنچنې چېرې چغیږي؟
(۵) شپانه څه شی پیایي؟
(٦) تاسې په پسرلي کې کوم کارونه کولای شئ؟

پسرلی د کال لومړی فصل دی، په دغه فصل کې هوا ښــه وي، د غرو لمنې او دښتې په شنو بوټـو او رنګارنـګ ګلانـو ښایسته وي، بلبلې او چنچنې په باغونو کې چغیږي او په ونو کې ځالې جوړوي، بزګران په خپلو ځمکو او باغونو کې کار کوي.

د لغتونومعنا: فصل – دکال موسم ، بوخت – لګیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوچیان شنو دښتو او د غرو لمنو ته ځي. او هلته ژوند کوي، شپانه رمې پیايي، ماشومان د خپلو زده کړو له پاره ښوونځي ته ځي هرڅوک په خپل کار بوخت وي.

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او هره ډله دې د هغو مېوو او نورو شیانو په هکله خبرې وکړي چې په پسرلي کې پیدا کیږي، بیا دې د دریو مېوو نومونه واخلي چې په پسرلي کې پیدا کیږي.

١ ______ ٢ ______ ٣ ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دخپلو کورنیو له غړیو سره د پسرلي په ځانګړتیاوو خبرې وکړي او سبا دې خپل نظریات ټولګي والو ته ووايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووه ويشتم لوست

باران

موخه: د باران په ګټو پوهېدل او د دې لوست لوستل او ليکل دي.

پوښتنې:

١ په باراني ورځو کې له څه شيانو څخه ګټه اخلئ ترڅو لانده نشئ؟

٢ دباران له اوبو څخه څه ګټه اخيستل کيږي؟

٣ که باران ونه وريږي څه کيږي؟

بــــارانه ښـــه وريږه

زما پـــه زړه وريږه

ګلونه سمه غـــرکړه

په سمه غـــره وريږه

باران هــــوا پاکوي

باران فضـــا پاکوي

دوړې ګردونه پاک شي

باران دنيا پاکـــوي

(اروابناد روغمن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او بیادې دباران دګټو په هکله خبرې وکړي.

- زده کوونکي دې د شعر له مخې اته (۸) کلمې پیداکړي چې لـــه دريـــو توروڅخه جوړې شوې وي.

① پاک ______ ② ______ ③ ______ ④ ______

⑤ ______ ⑥ ______ ⑦ ______ ⑧ ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې له لاندې تورو څخه کلمـــې جوړې کړی. (ب + ا + ر + ا + ن) (و + ر + ی + ږ+ ه)

(ف + ض + ا)

(پ + ا + ک + ه)

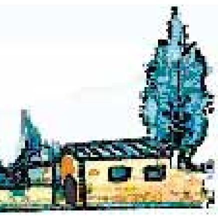

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته ویشتم لوست

د اوبو منابع

موخه: د دې لوست موخه دا ده چې زده کوونکي د اوبو زېرمې (منابع) وپېژني او د هغــو پــه ارزښت پوه شي او دا لوست سم ولولي او ويي لیکي.

پوښتنې:

١ پاکې اوبه چېرې پیداکيږي؟
٢ تاسې د ورځې څو ځلې اوبه څښئ اوپه څه شي کې يې څښئ؟
٣ د پاکو اوبو څښل څه ګټه لري؟

اوبه په څاه ګانو، کاريزونو، چينو، نلونواو داســې نــورو ځايونو کې هم پيداکيږي، دڅاه ګانو، نلونو اوبه پاکې اورنې وي ځکه چې اوبه يې محفوظې وي. که غواړو چې اوبــه پــاکې او صحي شي بايد وجوشول شي اوبيا وڅښل شي.

انسانان، څاروي،مرغان، او نباتات اوبوته اړتيا لري. کــه چېرې اوبه نه وي ژوند هم نه کيږي هر سړی بايد د اړتيا له مخې په ورځ کې څو ځلې اوبه وڅښي. په پاک ګيلاس کې اوبه څښل ښه کار دی د پاکو اوبو څښل روغتيا ته ګټه رسوي.

د لغتونومعنا: منابع – زيرمې ، رڼې – روښانه ، څاروي – حيوانات

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د لوست متن ولولي او هغه کلمې چې د چوکاټ په توررو پیل کیږي په خپلو کتابچو کې بشپړې کړي.

ن	پ	چ	ا

په ورکړل شویو کلمو کې هغه کلمه چې په متن کې دوه ځلې راغلې وي په تشو ځایونوکې ولیکئ.

① نلونو ____________ ④ ____________

② ____________ ⑤ ____________

③ ____________ ⑥ ____________

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د لوست له متن څخه دوې کلمې خوښې کړي او بیا دې سباته په تختې باندې په توررو وویشي.

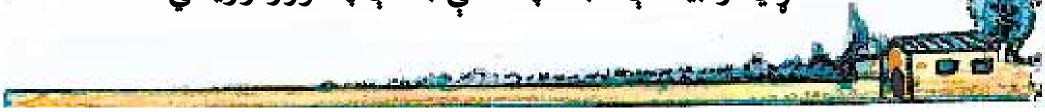

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه ويشتم لوست
لمر

موخه: چې زده کوونکي د لمر د ګټو په ارزښت وپوهيږي. او د لمر شعر سم ولولي او ويې ليکي.

پوښتنې:

١ د لمر دګټو په هکله څه پوهيږئ؟

٢ لمر له کوم خواڅخه راخيژي او کوم خواته لوېږي؟

٣ مونږ لمر ته ولې اړتيا لرو؟

زه ځلانده لمر يمـــه
ښکـــلی منور يمـــه
* * *
ساړه لـــرې کومـــه
تودوخـــه راولمـــه
* * *
تيارې پسې رڼا يمـــه
ملګری د هرچا يمـــه
* * *
ګلان راته خنداکوي
ناخې اوموسکا کوي
زه د ژوند خبـــريمه
ښکلی منـــور يمه

اروانښاد محمد عثمان نژند

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې له تورو څخه کلمې جوړې کړي.

۱ څ+ل+ا+ن+د+ه = ☐	۴ ت+و+د+و+خ+ه = ☐
۲ ښ + ک + ل + ی = ☐	۵ ر + ڼ + ا = ☐
۳ س + ا + ږ + ه = ☐	۶ م + و +س +ک+ا = ☐

زده کوونکي دې په شعر کې داسې کلمې پیداکړي چې له یو وار څخه زیاته راغلې وي.

۱ ________ ۲ ________ ۳ ________ ۴ ________ ۵ ________

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (ښکلې ، ځلانده ، لمر) کلمې په تورو وویشي.

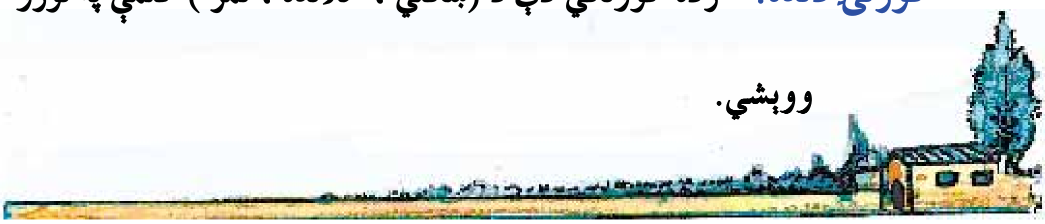

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیرشم لوست

د وخت ارزښت

موخه: د وخت پېژندل، په ارزښت پوهېدل، د وخت نه په سمه توګه ګټه اخیســتل او د مــتن لوستل اولیکل دي.

پوښتنې:

(۱) کله چې په کور کې یاست څه کوئ؟

(۲) آیا د خپلو کارونو د سرته رسولو له پاره له مهال وېش څخه ګټه اخلئ؟

(۳) تاسې د وخت څخه څه ډول ګټه اخلئ؟

ما د ورځنیو کارونو د سرته رسولو له پاره په کــور کـــې مهـال وېش جوړ کړی دی. چې د هغه له مخې خپلې دندې لکه: د درسونو لوستل او د کورنۍ دنده چې ښاغلی ښوونکی یې موږ ته راسپاري په منظمه توګه سرته رسوم. همـــداراز دکـــور پـــه چاروکې هم برخه اخلم او له خپلې کورنۍ سره مرسته کوم. زه په ټاکلي وخت د تلویزیون خپرونې په مینه ګورم او له هغه څخه خوند اخلم. له هغه وروسته بیا له خپل ګاونډي ملګري سره لوبې هم کوم. زه له وخت څخه پوره ګټه اخلم. او خپل ارزښـــتناکه وخت خوشې نه تېروم. څوک چې خپل وخت خوشې تېروي پـــه ژوند کې به له نورو وروسته وي.

ګرانو زده کوونکو! وخت لکه سره زر دی باید له وخت نه سمه ګټه واخلئ. ترڅو د راتلونکي نېکمرغه ژوند خاوندان شئ.

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي ، هره ډله دې څان ته یو مهال وېش جوړ کړي او د خپل مهال وېش په هکله دې زده کوونکوته څرګندوني وکړي.

- زده کوونکي دې د لاندنیو توروو څخه کلمې جوړې کړي.

(۱)(ا+ر+ز+ښ+ت ______ (۲) (م+ن+ظ+م+ه) ______ (۳) (ک+و+ر+ن+ۍ) ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د لوست د متن له منځې څــو کلمې غوره کړي اوبیا دې په تورو وویشي.

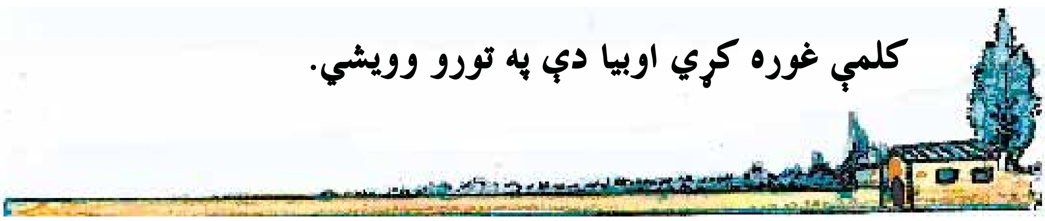

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو دېرشم لوست

په ځنګله کې اور

موخه: دكلمو لوستل، ليكل او زده كوونكي بايد په دې پوه شي چې پياوړې اراده له مونږ ســـره مرسته كوي چې په ستونزو باندې بريالي شو.

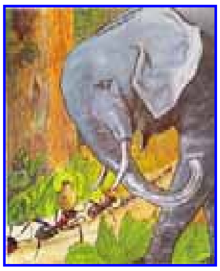
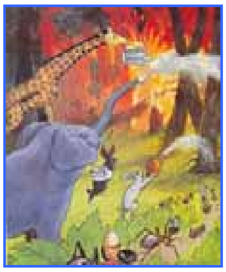

پوښتنې:

(۱) په پورتنيو انځورونو كې څه شى وينئ او هغوى څه كوي؟

(۲) آيا كوم وخت له كومې ستونزې سره مخامخ شوي ياست؟
اوبيامو ستونزه څه ډول له منځه وړې ده.

(۳) تاسې دستونزو د له منځه وړلو له پاره څه كولى شئ؟

په يوه ځنګله كې ډول، ډول ځناورو ژوند كاوه. يوه ورځ ځنګله اور واخيست. ټول ځناور په تېښته شول، خوميږيانو د اور خواته ور ودانګل. پيل له يوه ميږي څخه وپوښتل چې تاسو نـــه تښتئ؟ ميږي ورويل: نه! مونږ غواړو چې اور ووژنو، دميږي خبرو پيل په سوچ كې كړ، دنورو حيواناتو مخه يې ونيوله او ورته يې ويل: مونږ بايد اور مړ كړو! ټولو ورسره ومنله او له سيند څخه يې اوبه راوړې. او اوريې په ګډه مړ كړ. ټول له پيل نه خوښ شول. پيل ته يې سوغات برابر كړ او دهغه كورته يې يووړ خو پيل سوغات ونه مانه او ويې ويل: دا سوغات دميږيانو حق دى.

ماخذ: په ځنګله كې اور، افغان نشراتي اداره (انا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له هغې ورځې وروسته ټولو څناورو میریانو ته درناوی پیـــل کړ. نوګړانو زده کوونکو! پیاوړې اراده له مونږ ســـره مرســـته کوي چې پر ستونزو بریالي شو.

د لغتونومعنا: سوچ– فکر ، پیاوړی – قوي او غښتلی ، ستونزې – مشکلات

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او د لوست له مخې دې اته کلمـــې چې له دریو تورو څخه جوړې شوې وي په خپلو کتابچو کې ولیکي.

۱ پیل	۲ ______	۳ ______	۴ ______
۵ ______	۶ ______	۷ ______	۸ ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې داکېسه خپلو دوستانو او یا دکور غړو ته وکړي او بیا دې له دوی څخه وغواړي چې که چېرې د هغـــوی کومه کیسه زده وي هغه دې ورته ووايي او سباته دې زده کوونکي په ټولګي کې هماغه کیسه ووايي.

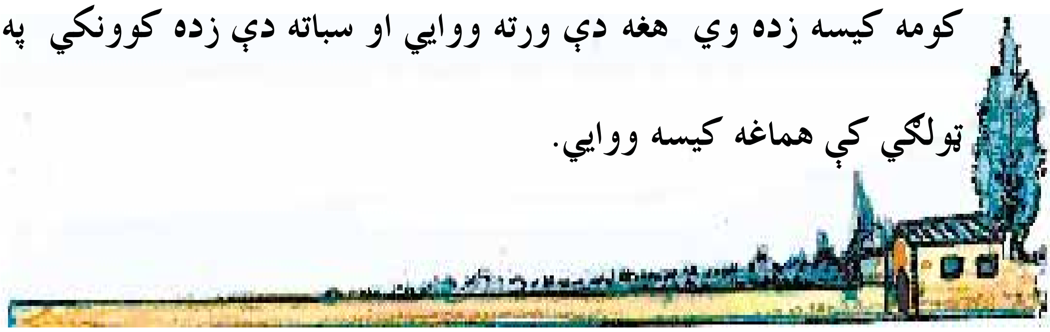

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه دېرشم لوست

ځاروي

موخه: دځارويو د نومونو پېژندل،لوستل ،ليکل اود هغو په ګټو پوهېدل دي.

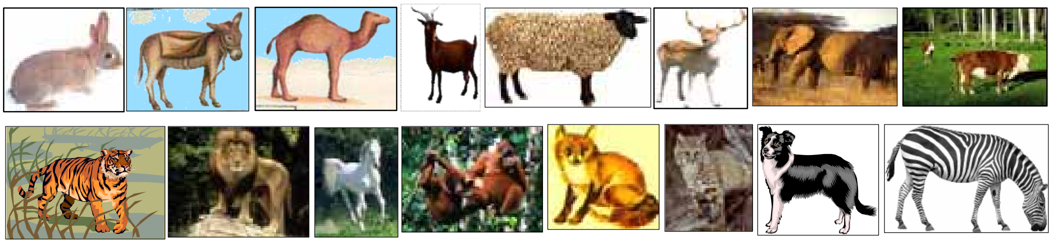

پوښتنې:

١ په پورتنيو انځورونوکې کوم ځاروي وينئ نومونه يې واخلئ؟

٢ له کورنيو ځارويو څخه کومې ګټې اخلو؟

زموږ د هيواد خلک ډول، ډول ځاروي ساتي لکه: غواوې ، مېښې، آسونه، مېږې ، وزې ، پسونه او نور.

دځينو ځارويو له غوښو څخه د خوړلو له پاره ګټه اخلي اوله شيدوڅخه يې مستې، کوچ، شرومبې، غوړي، کرت، پنير، او پوڅې جوړوي چې خوړل يې د بدن د روغتيا له پاره ډېر ضروري دي.

دځينو ځارويو له پوستکو څخه بوټونه، بکسونه او نور شيان جوړيږي. له وړيو څخه يې غالۍ، ټغر، ليمڅې، بنيانونه او داسې نور شيان جوړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکوفعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو کې دکورنیو ژارویو دګټو په هکله خبرې وکړي.

- زده کوونکي دې د شپږو کورنیو ژارویو نومونه چې له انسانانو سره عادت شوي، ولیکي.

(۱) ______ (۲) ______ (۳) ______ (۴) ______

(۵) ______ (۶) ______

(c) ketabton.com: The Digital Library

زده کوونکي دې په وړو ډلو کې رسمونه له نومونو سره یوځای د کرښې په واسطې سره ونښلوي

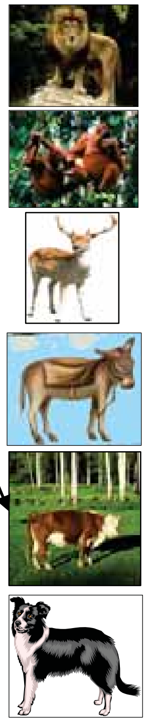

بیزو	آس
غوا	اوښ
خر	سوی
غرځه	پیل
سپی	ګیدړ
زمری	پړانګ

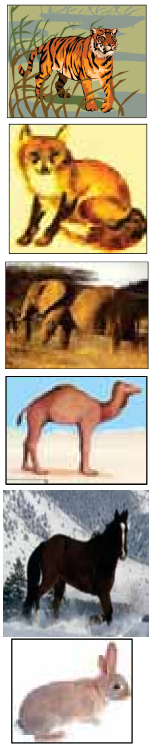

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د هغو څارویو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکي چې د هغوی خوښ دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې دېرشم لوست

مېږه

موخه: د متن لوستل، ليکل په متن کې د متضادو کلمو پېژندل د مېږې د ګټو په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځور کې کوم څاروی وينئ نوم يې واخلئ؟

(۲) تاسو مېږه پېژنئ مېږه څه ډول حيوان دی؟

(۳) تاسو پوهيږئ چې له مېږې څخه کومې ګټې اخيستل کيږي؟

مېږه له کورنيو څارويو څخه ده. زموږ خلک دغه څاروي په خپلو کورونو کې ساتي. د دغه څارويو روزنه ډېرې ګټې لري. له غوښو څخه يې دخوړلو له پاره ګټه اخلو او له شيدو څخه يې کوچ، رش، پنير، مستې، غوړي اوکرت لاس ته راځي چې خوړل يې د بدن د روغتيا له پاره ډېره ګټه لري. همدارنګه له وړيو څخه يې، غالۍ، ټغرونه، او د اغوستلو توکي تر لاسه کيږي. له پوستکو څخه يې ډول ، ډول بوټونه، بکسونه، خولۍ او نورشيان جوړيږي.

د زده کوونکو فعالیت:

- دهرې ډلې زده کوونکي دې د مېږو په باره کې د سترګو لیدلي حالونه بیان کړي.

- زده کوونکي دې د مېږو له شیدو، غوښو، وړیو او پوستکي څخه دګټې اخیستلو لارې دټولګي په مخکې ووايي.

- زده کوونکي دې د لوست په متن کې درې داسې کلمې پیداکړي چې په (غ) توری پیل شوی وي.

- زده کوونکي دې د لاندې چوکاټ متضادې کلمې دکرښې په واسطه ونښلوي.

ډېرې	لږ
ګټې ←	تاوان
روغتیا	ناروغي

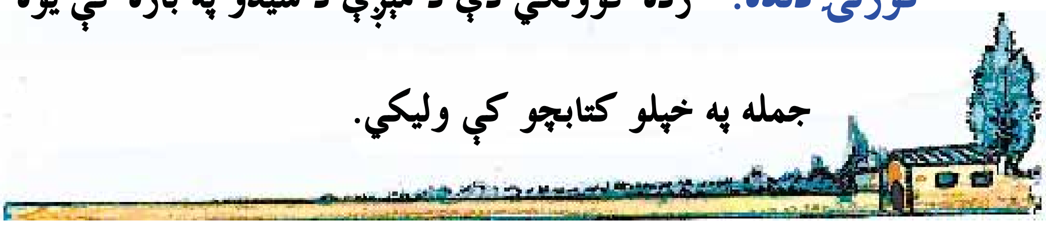

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د مېږې د شیدو په باره کې یوه جمله په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور دېرشم لوست

ټوکه

موخه: کیسه وپېژني دکیسې اورېدل، بیرته ویل، او دکیسې لیکل او لوستل دي.

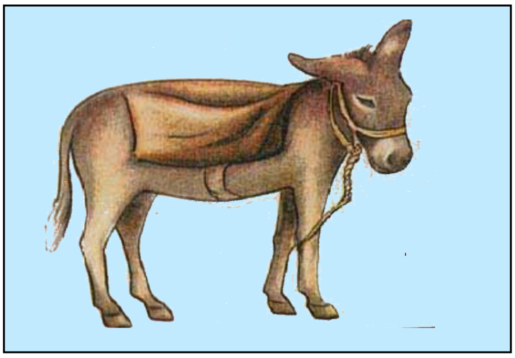

پوښتنې:

١ په پورته انځورکې څه شی وینئ؟

٢ که دچا کومه کیسه زده وي خپلو ټولګیوالوته دې ووايي؟

٣ تاسو ته په کور کې څوک کیسې کوي؟

د یوه سړي خر ورک شوی و. خلکـــو ورتـــه د زړه ډاډ ورکاوه چې خیر دی مه خپه کیږه ته دې ژوندۍ وې. بل خر به پیداکړې. سړي وویل: زه هم دغه شکر کومه چې زه نه وم پرې سپور. که زه چېرې په خره سپور وای، زه به هم ورک شوی وم. خلکو وخندل. ده ورته وویل: زماخر ورک شوی دی او زه ورپسې خپه یم اوتاسې خاندئ. دا خو انصاف نه دی.

ماخذ: افغان اساسي قابلیتونه دپښتوله پاره د زده کړې لازمي مواد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په وړو ډلوکې له خره څخه دکار اخیستلو مثالونــــه پیداکړي.
- بیا دې د دې مثالونو څخه لنډې کیسې جوړې کړي لکه: خربار وړي،
- زده کوونکي دې داسې څلور کلمې پیداکړي چې د(خ) توری ولري.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د خپلو کورنیو له غړو څخه دبار وړونکو حیواناتو په هکله د یوې خاطرې غوښتنه وکړي او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

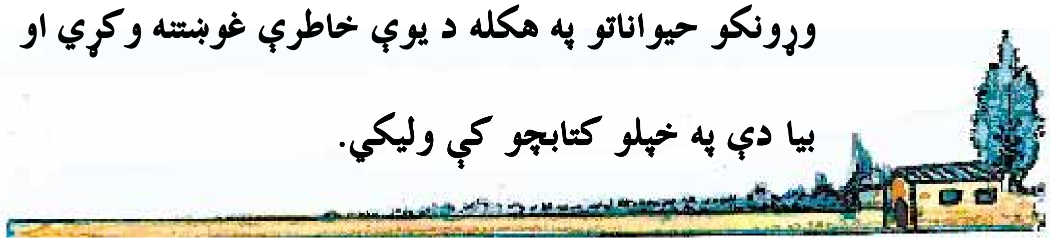

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه دېرشم لوست

الوتونکي مرغان

موخه: د مرغانو پېژندل، د مرغانو ژوند اوګتې، او د مرغانو د نومونو لیکل او لوستل دي.

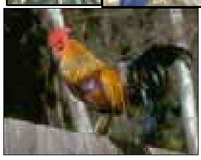

پوښتنې:

١ په پورتني انځورونو کې کوم مرغان وینئ؟ نومونه یې واخلئ؟

٢ آیا تاسې هم په خپلو کورونو کې مرغان ساتئ؟ که یې ساتئ کوم مرغان؟

٣ تاسې پېژنئ چې لامبو وهلی شي؟

زموږ په هېوادکې ډول ، ډول الوتــونکي مرغـــان لکـــه: لګ لګ، زاڼې، زرکې، سیسی، هیلۍ ، چرګان ، بتې، خلتــومي چرګ (پیل مرغ)، بابنه، کارغه، چڼچڼې او داسې نور پیداکیږي چې ځینې یې په غرونو کې اوسیږي او ځینې نور بیا په ځنګلونـــو کې ژوند کوي. زموږ خلک ځینې الوتونکي مرغان پـــه خپلـــو کورونو کې هم ساتي او د هغو په روزنه بوخت وي.

او د ځینو مرغانو له هګیو او غوښو څخه ګټه اخلي. نوځکه د زیاتې پاملرنې وړ دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعاليت:

زده کوونکي دې دکورنيو چرګانو دګټو په باره کې له يوبل سره خبرې وکړي.

په ډلو کې انځورونو له مناسبو نومونو سره په کرښو ونښلوئ.

ډينګ ______

طوطي ______

کارغه ______

باښه ______

کوتره ______

زرکه ______

خلتومی چرګ (پيل مرغ) ______

هيلۍ ______

ګل سر ______

طاوس ______

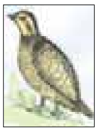

دځلورو کورنيو مرغانو، نومونه وليکئ:

١ ______ ٢ ______ ٣ ______ ۴ ______

کورنۍ دنده: د دريو سارايي الوتونکو مرغانو نومونه، په خپلو کتابچو کې وليکئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ دیرشم لوست

سوی

موخه: د سوېي د متن سم لوستل، لیکل او د سوېي پېژندل دي.

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځورکې کوم ژوي وینئ؟

(۲) دسویي غوږونه دکوم حیوان په څېر دي؟

(۳) آیا پوهېږئ چې دغه ژوي څه شیان خوري؟

د سوی شکل ته پام وکړئ ، هغه د یوه بوټي لاندې ناسته ده. وګوره د هغه د پوستکي رنګ، د وچو پـــاڼو او ښـــاخونو د رنګ په څېر دی.

هغه یوه شوی ده، چې یو ژوی غواړي دی ښکار کړي هغه په ځغاسته راغلی او دیوه بوټي لاندې پټه ده، ترڅو دی ونه ویني د هغه غوږونه اوږده دي. سوی د بوټو بېخونه او شـــنه واښـــه خوري. هغه د ونو په بېخونو او دځمکو په سوړو کې ځـــان تـــه کور جوړوي. ځینې کورنۍ یې په خپلو کورونو کې هم ساتي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د لوست له متن څخه درې کلمې پیداکړي چـــې د (و) توری یې په پیل، مینځ او پای کې راغلی وي. داکلمې دې بیا په خپلو کتابچو کې ولیکي.

① ______ ② ______ ③ ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د سوی په باب یـــوه کیسه پیداکړي او بله ورځ دې خپلو ټولګیوالو ته ووايي.

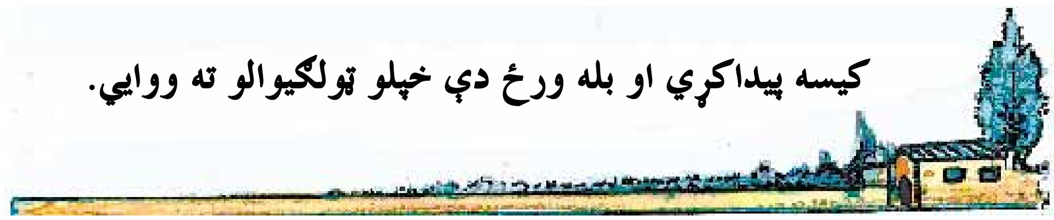

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووه دیرشم لوست

کورني چرګان

موخه: دکورنیو چرګانو پیژندل، د هغو روزنه او ګټې او د هغو د نومونو لیکل او لوستل دي.

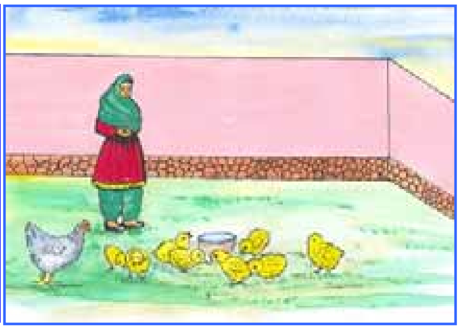

پوښتني:

(۱) په پورتني انځوروونو کې څه شی وینئ؟
(۲) ویلای شئ چي له کورنیو چرګانو څخه کومي ګټي اخیستل کیږي؟
(۳) آیا تاسي په خپلو کورونو کې چرګان ساتئ؟ که یې ساتئ د هغو څه ډول پالنه کوئ؟

زموږ خلک په خپلو کورونو کې چرګان ساتي او د هغو روزنه کوي. له کورنیو چرګانو څخه هګۍ تر لاسه کوي او هم یې له غوښو څخه ګټه اخلي.

ځیني خلک بیا د چرګانو د روزني له پاره فـــارم جـــوړوي. چرګان په فارم کې ښه روزل کیږي، او ډیره ګټه تري لاس تـــه راځي. باید پام وشي چي دکورنیو چرګانو د استوګني ځای پاک وساتل شي، خواړه او اوبه یې هم پاک وي ترڅو ناروغه نه شي.

د لغتونومعنا: فارم – دچرګانو د روزلوځای ، استوګني – د اوسیدو ځای

د زده کوونکو فعالیت:

- ګرانو زده کوونکو! له چوکاټ څخه متضادې کلمې پیداکړئ اوپــه لیکه یې ونښلوئ.

۲ ښه	خرڅ کړي
۲ ډېر	بد
۳ ګټه	لږ
۴ واخلی	زیان

- له متن څخه څلور کلمې د کرښو په تشوځایوکی ولیکئ چې په (و) ختم شوي وي په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

۱ ______ ۲ ______ ۳ ______ ۴ ______

کورنۍ دنده: **ګرانو زده کوونکو! په خپله خوښه د یوه ښاروي نوم په خپلو کتابچو کې ولیکئ.**

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته دیرشم لوست

د شاتو مچۍ

موخه: زده کوونکي باید د شاتو مچۍ وپېژني او د هغو په ګټو او ارزښت پوه شي اوهـــم د دې لوست د متن لیکل او لوستل دي.

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځور کې څه شی وینئ؟
(۲) تاسو کله دشاتو مچۍ لیدلې ده؟ هغه څه ډول مچۍ ده؟
(۳) دشاتو مچۍ څخه څه شی لاس ته راځي؟
(۴) دشاتو مچۍ چېرې ژوند کوي؟

دشـــاتو مچمــــــچۍ
داروده ستـــالکــــــۍ
خوږه ده ســـتا کوډۍ
ښایستـــــه دي کورنۍ
ټولـــنه دي کـــمکۍ
کارګره ښایســـتګۍ
یووالي کـــې خواږه
بیلــــــوالي کې ترخه

اروابناد روغمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې دلاندې کلمو متضاد شکل له چوکاټ څخه پیدا او دکلمو ترڅنګه دې ولیکي

– خوږه ________ یووالی ________

– ښایسته

بدرنګه
بېلوالی
تریخ

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دشاتو او مچۍ کلمې په خپلـــو کتابچو کې په تورو تجزیه کړي لکه شات (ش+ا+ت).

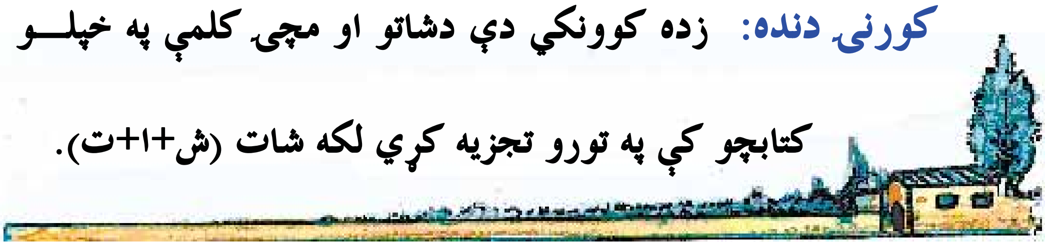

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه دېرشم لوست

مېوې او د هغو ګټې

موخه: د مېوو پېژندل، دمېووپه ګټو پوهېدل او د مېوو د نومونو ليکل او لوستل دي.

پوښتنې:

١) په پورتنيو انځورونو کې کومې مېوې وينئ ؟
٢) تاسې څو ډوله مېوې پېژنئ نومونه يې واخلئ؟
٣) تاسې په خپل کور کې څه ډول مېوه لرونکې ونې لرئ؟
٤) ويلاى شئ چې کومې مېوې وچېږي؟ نومونه يې واخلئ؟

زموږ هېواد قسم، قسم مېوې لري. لکه: انګور، منې، ناک، شفتالو، زرد آلو، آلوبالو، ګېلاس، بهي، ختکې، هندوانې، انځر، بادام، انار او داسې نور.

مېوې بايد له خوړلو نه مخکې په پاکو اوبو ومينځل شي او بيا وخوړل شي دناپاکو مېوو خوړل ناروغي پيداکوي. دپاکو مېوو خوړل روغتيا ته ډېره ګټه لري او دانسان بدن غښتلى کوي، موږ بايد دمېوه لرونکو ونو ښاخونه مات نه کړو. او دخداى تعالى د دغه لوى نعمت په ارزښت پوه شو.

لغتونه ، معنا: قسم قسم – ډول ډول – غښتلى –قوي

د زده کوونکوفعالیت:

- زده کوونکي دې د تازه مېوو نومونه واخلي او د هغــو رنګونـــه دې ووايي.

- هره مېوه چې په رسموکې وينئ نوم يې په خپلو کتابچو کې وليکـــئ لاندې مثال وګورئ:

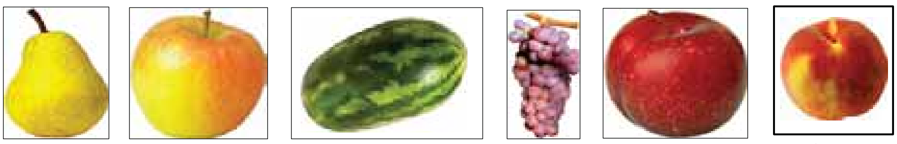

زردآلو

- په چوکاټ کې نامکملې کلمې دليکې په وسيله له تورو سره ونـــښلوئ چې بشپړې شي.

آ	نه
ز	ک
هـــ	نګور
ا	ندوانه
نا	الو
مـــ	ردالو

(c) ketabton.com: The Digital Library

- زده کوونکي دې دمتن له مخې ددريو مېوو نومونه پيداکړي چې په پای يا مينځ کې يې د (و) توری وي.
- زده کوونکي دې د چوکاټ له مخې دکلمو ضد پيداکړي او بيا دې دکلموترڅنګه وليکي.

① دېر	______	زيانمن
② ګټور	______	لنده
③ وچه	______	لږ

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د هغو مېوو نومونه په خپلو کتابچو کې وليکي چې ددوی خوښيږي.

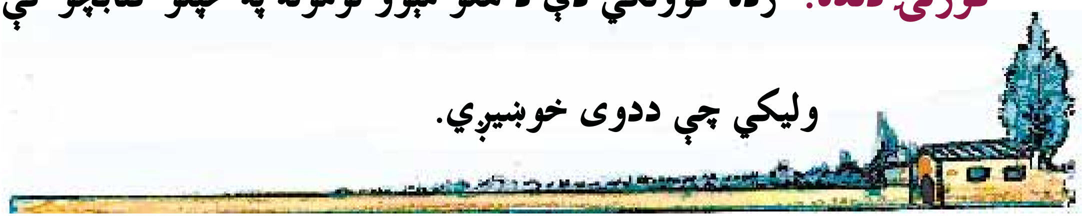

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلوېښتم لوست

انګور

موخه: دانګورو د ډولونو پېژندل، د انګورو دګټو په هکله معلومات ورکول، د متن لوستل او لیکل دي..

پوښتنې:

١ په پورتنیو انځورونو کې کومې مېوې وینئ ؟

٢ ممیز پېژنئ له کومې مېوې څخه لاس ته راځي؟

انګور ډېره خوږه مېوه ده. زموږ په هېواد کې د انګورو باغونه ډېر دي. زموږ خلک د انګورو پالنه کوي او خپلې اړتیاوې له دغې مېوې څخه پوره کوي. دغه مېوه دوه ډوله بوټي لري یو اوږد چې هغه چېله کېږي او بل لنډ بوټي دي. له انګورو څخه دوه ډوله ممیز هم لاس ته راځي یویې شنه او بل یې سره ممیزدي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اومو انګورو خوړل روغتيا ته زيان رسوي. انګور بايد له خوړلو څخه مخکې په پاکو اوبو پرې مينځل شي او بيا وخـــوړل شي. د پخو انګورو خوړل بدن ته ډېره ګټه لري.

د لغتونومعنا: اومه – خام ، زيان – ضرر

دزده کوونکو فعاليت:

زده کوونکي دې په ډلو کې لاندې کلمې په تورو وويشي.

خوږه   انګور   باغونه   مميز   اومه

____   ____   ____   ____   ____

په چوکاټ کې متضادې کلمې دليک په واسطه ونښلوئ.

خواږه	روغ
ګټور	ترخه
ډېر	بې ګټې
ناجوړه	لږ

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د(روغتيا، پرې مينځل کلمې

په تورو وويشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو څلوېښتم لوست

سابه

موخه: د سبو پېژندل، له هغو څخه په سمه توګه ګټه اخیستل او د سبو د نومونو لیکل او لوستل دي.

پوښتنې:

(۱) په پورتنیو انځورونو کې کوم سابه وینئ؟ نومونه یې واخلئ

(۲) سابه څوک کري؟

(۳) کوم سابه خام او کوم سابه پاخه خوړل کیږي؟

سابه لکه: ګازرې، کاهو، ورېږ او اورېدې مولۍ، پالـــک، شـــنه مرچ، ګندنه، ټیپر، کچالو (پټاټې)، شنه پیاز، سره رومي، تور بانجان لېږو، (بینډۍ) او داسې نور دي. سابه زموږ بدن ته غـــذايي مـــواد برابروي. او زموږ بدن ته ډېره ګټه رسوي.

همدا راز د سبو په خوړلو کې باید ډېر پام وکړو چې مخکې له خوړلو څخه په پاکو اوبو ښه ومینځل شي او بیا وخوړل شي ترڅـــو ناروغه نه شو. ځینې سابه اومه او ځینې هم پاخه خوړل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي، بیا دې دخامو ســـبو د ګټـــو او د مینځلو په لارو چارو ځانونه پوه کړي وروسته دې له هرې ډلې یو تن خپل نظریات د ټولګي په مخ کې وړاندې کړي.

- دلاندې سابو نومونه د انځورونو له مخې په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

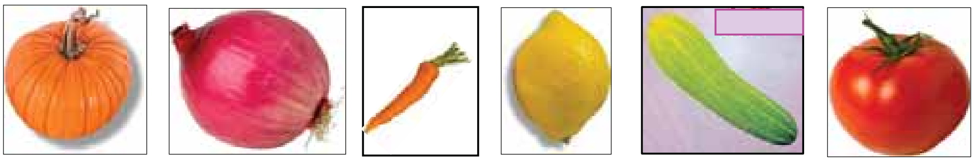

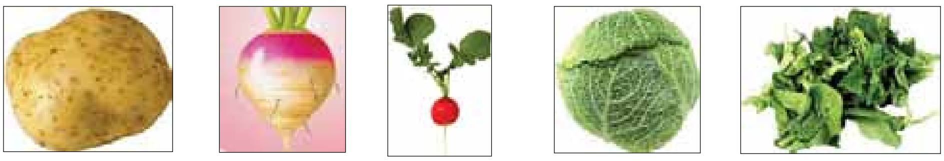

- دڅلورو سابو نومونه واخلئ چې هم خام اوهم پاخه خوړل کیږي:

۱ ______ ۲ ______ ۳ ______ ۴ ______

- زده کوونکي دې درې کلمې په متن کې پیداکړي او په کتابچو کـــې دې ولیکي چې د(پ) په توري پیل شي.

۱ ______ ۲ ______ ۳ ______

- د سبو نومونه د هغو د رنګونو سره په لیکه ونښلوئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شين	رومي بانجان
سور	ليمو
زېړ	بادرنګ
نارنجي	توربانجان
بانجاني رنګ	کدو

کورنۍ دنده: د لوست له متن څخه هغه کلمې چې د(ن) توری لري په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

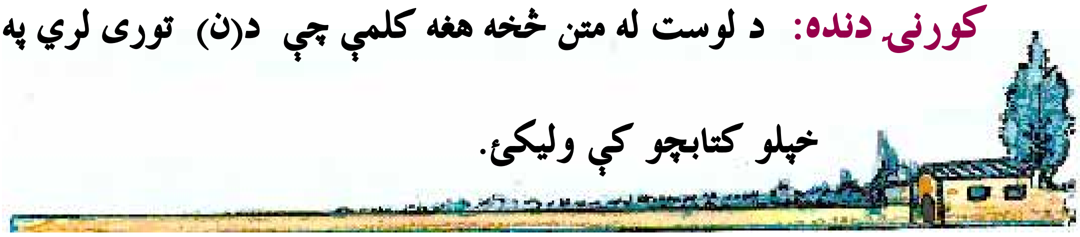

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه څلوېښتم لوست

د مور احترام

موخه:چې زده کوونکي د مور حقونه وپېژني! د مور د حقونو ادا کول او د دې متن سم لوستل او ليکل دی.

پوښتنې:

(۱) پوهېږئ چې ستاسو مور پر تاسو کوم حقونه لري؟

(۲) تاسې دخپلې مور د خدمت په هکله خبرې کولی شئ؟

(۳) تاسې خپلې مورته څه ډول درناوی او احترام کوئ؟

مور زه په خپله غېږ کې روزلی يم، اوله ماسره يې ډېر تکليفونه ليدلي دي. پر ما ډېره مهربانه ده، د ښوونځي له تګ څخه مخکې ما ته د سبا ناری تياروي. زه دخپلې مور او دکورنۍ له نورو غړيو سره دسبا ناری خورم، او بيا ښوونځي ته ځم. کله، کله ماته خوږې، خوږې، کيسې هم کوي چې په ډېره مينه يې اورم اوله هغې څخه خوشحاله کيږم. زه دخپلې مور ډېر درناوی کوم کله چې لوی شوم د هغې خدمت به هېڅکله هېر نه کړم.

دلغتونومعنا: احترام – قدر. تکليفونه – ستونزې، خدمت – چوپړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې د لوست په متن کې داسې کلمې په نښه کړي چــې د(م) توری په پیل، منځ او پای کې راغلی وي اوبیا دې هغه کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او له یو بل سره دې دمور پــه هکله خبرې وکړي او بیادې دهرې ډلې یو زده کوونکی دټولګي مخې ته راشي او دمور په هکله دې خبرې وکړي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (مور، سباناري،کیسې) کلمې په لنډو جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې څلوېښتم لوست

له ورو ورو سره ټوکې کول

موخه: دکلمو لوستل ، لیکل او د ټوکو له ویلو سره د زده کوونکو مینه پیداکول دي.

پوښتنې:

(۱) آیا ستاسو کومه ټوکه زده ده که مو زده وي هغه ټوکه ووایئ؟

(۲) آیا ستاسو ته په کور کې څوک ټوکې وایي؟

یوه ماشوم په منګي کې خپل ځان ولید، نو سرېې ورته وخوځاوه، هغه هم په منګي کې سر ورته وخوځاوه، ماشـــوم پلار ته غږوکړ، بابا په منګي کې څوک دی او ماته خپل ســـر ښوروي.

پلار یې چې راغی اوپه منګي کې یې خپل ځـــان ولیـــد، نومنګی یې پورته کړ او په ځمکه یې وویشت چې په دا غټه تنه له ورو سره ټوکې کوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلوووېشل شي او یو بل سره دې ټوکې ووایي.

  اوبیادې دهرې ډلې یوتن راشي او خپلو ټولګیوالو ته دې یوه ټوکه ووایي.

- زده کوونکي دې دلوست له متن څخه څو کلمې وټاکي چې د(م) په توري پیل شوې وي.

کورنۍ دنده: **زده کوونکي دې له خپلو کورنیو غړیو څخه ټوکه واوري اوپه بله ورځ دې بیا خپلو ټولګیوالوته هماغه ټوکه ووایي.**

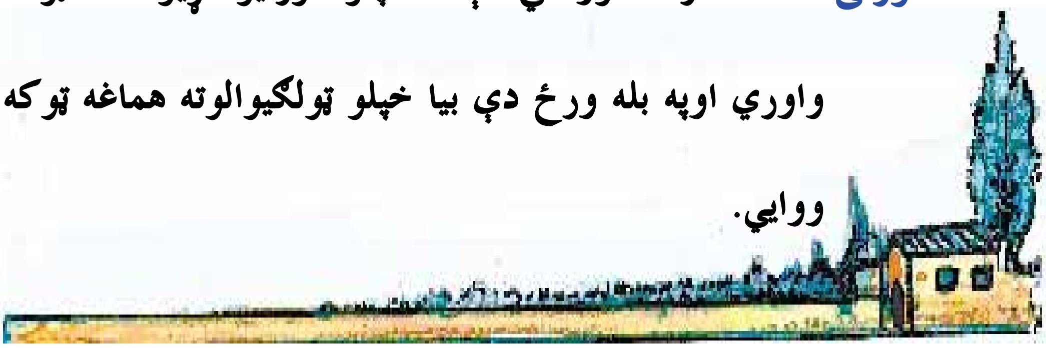

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور څلوېښتم لوست

د پلار حقونه

موخه: چې زده کوونکي د پلار حقونه وپېژني ، د پلار حقونه اداکړي.دا متن سم ولولي او ويــې ليکي.

پوښتنې:

١ په پورتني انځور کې څه وينئ؟
٢ تاسې د خپل پلار دخدمت په هکله خبرې کولی شئ؟
٣ تاسې خپل پلار ته څه ډول درناوی کوئ؟
٤ پوهيږئ چې ستاسو پلار پر تاسو باندې کوم حقونه لري؟

پلار دکور مشر دی. پلار دخپلو ماشومانو روزنې ته پاملرنه کوي، او زيار باسي چې د ماشومانو ژوند يې ښه وي، پلار خپلو ماشومانو ته خواړه اوکالي برابروي.

نو پلار پر موږ ډېر حقونه لري. موږ بايد دخپل پلار خبــرې ومنو، په کارونو کې ورسره مرسته وکړو او دهغه درناوی وکړو، چې له مونږ څخه خوشحاله وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د لاندې کلمو معنا پیدا او دکرښې په واسطه ونښلوي.

روزنه	احترام
زیار	کومک
ماشومان	اولادونه
مرسته	کوښښ
درناوی	پالنه

زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او دپلار دحقونو په هکله دې له یوبل سره خبرې وکړي او بیادې دهرې ډلې یوتن دټولګي مخې ته راشي او دپلار دحقونو په هکله دې نوروته خبرې وکړي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د(پلار، ماشومان، درناوی) کلمې په جملو کې وکاروي او بیادې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

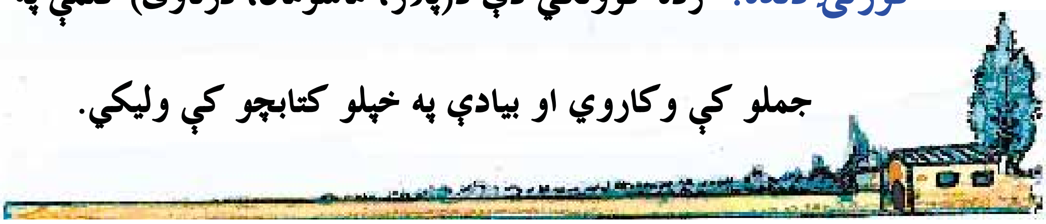

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه څلوېښتم لوست

نظم؟

پلاره

موخه: د نظم پېژندل دي، دنظم اونثر توپیر کول له نظم ویلو سره مینه درلودل دنظم لوستل او دنظم لیکل دي.

پوښتنې:

١ که ستاسو کوم نظم یا شعر زده وي نورو ټولګیوالو ته یې په خپله ژبه ووایئ؟

٢ زموږ دلاندې نظم عنوان څه شی دی؟

٣ په پورتنی انځور کې څه شی وینئ؟

شپه او ورځ لګیا په کار یې — مهربـــان ته زما پلار یـــې

یـــې ډوډۍ پــسې روان ته — په ســتــړیانــه یې دځان ته

یـــا په فکـــر دلباس یـــې — تل تر تله پـــه وسواس یـــې

جوړوې موږ لره کور تـــه — دراحت مویې غمخور تـــه

په تعلیم کې مو بېدار یې

مهربان ته زمــا پلار یې

اروابناد محمد عثمان نژند

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې دشعر هم وزنه کلمې په نښه کړي اوبیادې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

- زده کوونکي دې د لاندې کلمو متضاد شکل له چوکاټ څخه پیدا او دکلمو ترڅنګه ولیکي.

شپه ______ راحت ______

ورځ ______

شپه
سختي
ورځ

- زده کوونکي دې په ورو ډلو ووېشل شي اود پلار په هکله دې یو له بـــل سره خبرې وکړي اوبیا دې د هرې ډلې یوزده کوونکی دټولګي مخې ته راوغوښتل شي او د پلار په هکله دې خبرې وکړي.

کورنۍ دنده: **زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کــې د(پــلار، مهربانه، لباس، تعلیم) کلمې په جملو کې وکاروي.**

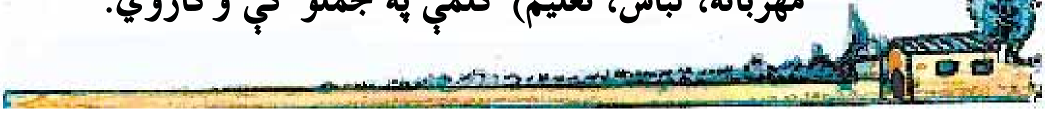

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ څلوېښتم لوست

د ماشوم څنګه درناوی وکړو؟

موخه: د دغه متن لوستل، لیکل او ماشومانوته دسپکوسپورو خبرو نه ویل او د هغوی مـــشورروته درناوی کول دي.

پوښتنې:

(۱) آیا تاسي په کور کي دکور په چاروکي برخه اخلئ؟

(۲) مور او پلار له تاسو سره په کومو کارونو کي مشوره کوي؟

ماشوم ته باید سپکې سپورې خبرې ونه شي (لکه: بې عقله، بې مغزه، جاهله، ناپوهه، خره، شوتې) اوهم بې ځایه نیوکې پرې ونکړو،لکه: ډوډۍ خوړل دې هېڅ نه دي زده.

په داسې حال کې چې (دماشوم زده وي) دماشوم خبروته باید په درناوي غوږ ونیسو، پوښتنو ته یې په ورین تندي ځواب ورکړو او دکور په چاروکې ترې نظر وغواړو دبېلګې په توګه: نن شپه مېلمانه لرو تاسې ووایئ چې دمېلمنو له پاره څه شی پاخه کړو.

دلغتونومعنا: جاهل – ناپوه ، ورین تندی– خلاص تندی، نیوکې – انتقاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې دلوست دمتن هغه کلمې چې د(هـــ) توری يې پـــه پيل، منځ او پای کې راغلی وي په نښه او په خپلو کتـــابچو کـــې وليکي.

- زده کوونکي دې دلوست دمتن د(درناوي – ماشوم – غوړ) کلمـــې په جملو کې وکاروي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د(بې مغزه ،ناپوهه، شوتې) کلمې په تورو باندې واړوي.

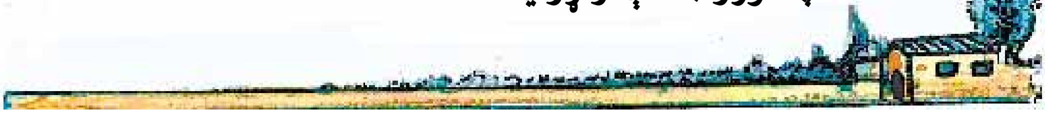

اووه څلوېښتم لوست

ګاونډی

موخه: زده کوونکي باید دګاونډي په حقونو او دهغو په ارزښت پوه شي اودامتن سم ولـــولي او سم يې وليکي.

پوښتنې:

١. ګاونډي چاته ويل کيږي؟
٢. تاسې دخپلو ګاونډيانو له ماشومانو سره څه ډول ناسته ولاړه کوئ؟
٣. ټول انسانان بايد له يوبل سره څه وکړي؟

سليم زموږ ګاونډی دی. موږ له هغوی سره ښه ناســـته او ولاړه لرو. موږ يو له بل سره مرسته کوو، په غم او ښادۍ کـــې سره شريک يو. ټول ګاونډيان بايد يوله بل سره ښه رويه وکړي. او په خپل منځ کې مينه ولري.

په ښه ناسته او ولاړه کې دګاونډيتوب حق پرځای کيږي.

ماخذ: افغان اساسي قابليتونه ، دپښتوله پاره دزده کړې لازمي مواد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې دلاندې کلمو تش ځایونه دچوکاټ پــه مناســبو او سمو کلمو سره ډک کړي.

ګاونډی ______

ښادي ______

مرسته ______

مینه ______

کامک	محابت	خوشحالي	همسایه
کومک	محبت	خوشهالي	حمسایه

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او له یوبل سره دې دګاونـــډیو دحقونو په هکله خبرې وکړي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د (ګاونډی، مرسته، مینه ، ښادي) کلمې په جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته څلوېښتم لوست

د انسانانو درناوی

موخه: د دغه متن لوستل، لیکل او زده کوونکي باید په دې پوه کړل شي چې ټول انسانان د درناوي وړ دي.

پوښتنې:

١ هغه خلک چې سپین ږیري او مشران دي دهغوی څه ډول درناوی کوئ؟

٢ تاسې خپلې مور، پلار، ورونو او خویندو ته درناوی کوئ؟

ټول انسانان که ښځینه دي او که نارینه، که ځوانان دي او که ماشومان د درناوي وړ دي، ښه ماشومان او زده کوونکي همېشه د ټولو خلکو درناوی کوي.دمشرانو او سپین ږیرو په خبرو کې نه لوییږي.

ښه زده کوونکي د مشرانو خبرې مني. په لاره کې دمشرانو څخه مخکې نه ځي، هغه ماشومان او زده کوونکي چې د خپلې کورنۍ او خلکو درناوی په پام کې ساتي خلک له هغوی څخه تل خوشحاله وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې د لاندې کلمو مفرد شکل له چوکاټ څخه وټاکي او د جمعي کلمو مخې ته دې هغه ولیکي.

انسانان ______	ماشومان ______	انسان ماشوم مشر ځوان
ځوانان ______	مشران ______	

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او له یوبل سره دې دمشرانو او سپین ږیرو د درناوي په هکله خبرې وکړي او بیا دې د هرې ډلې یوتن راشي او دمشرانو د درناوي په هکله دې نورو ټولګیوالوتــه معلومات وړاندې کړي.

- زده کوونکي دې د لوست له متن څخه داسې کلمې وټاکي چې د (ن) توری دکلمې په پیل،منځ او پای کې راغلی وي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د(انــسانان، احتــرام، خبــرې، خوشحاله) کلمې په خپلو کتابچو کې په تــورو بانــدې واړوي.

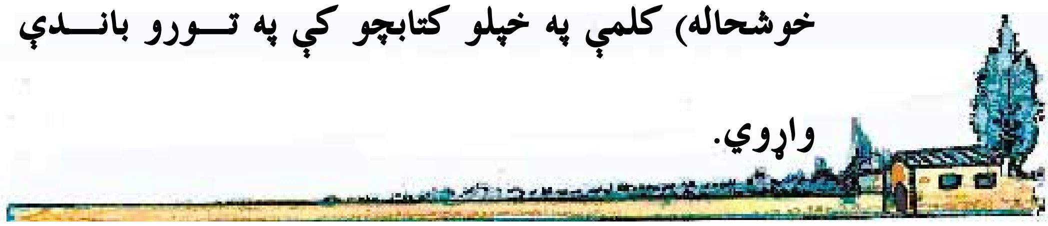

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه څلوېښتم لوست

د خبرو کولو ادب

موخه: زده کوونکي باید دخبروکولو په اهمیت پوه شي او دا متن سم ولولي او سم یې ولیکي.

پوښتنې:

١ کله چې په مجلس کې یو څوک غږېږي تاسو ورته څه ډول غوږ نیسئ؟

٢ دنورو خبروته په سمه توګه غوږ نیول څه ګټه لري؟

د خبرو کولو په وخت کې باید د خبـــرو ادب وســـاتل شي. کله چې زمونږ ملګری اویا یوڅوک له مونږ ســـره خبـــرې کوي. مونږ باید د هغه خبروته غوږ ونیسو او په خبرو یې ځان پوه کړو. که چېرې څوک له مونږ څخه پوښتنه کوي باید په خـــورا ادب سره د هغه پوښتنې ته ځواب ورکړو. باید د بـــل چـــا پـــه خبروکې بې ځایه ورګډ نه شو. او تل دخبرو وار په پـــام کـــې وساتو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې د لوست په متن کې هغه کلمې چې د (ب) توری يې په پيل، منځ اوپای کې راغلي وي په نښه کړي اوبيا دې په خپلو کتابچو کې وليکي.

- زده کوونکي دې د لاندې چوکاټ له تورو څخه دکرښې پــه واســطه مناسبې کلمې جوړې کړي.

خــ	ت
وخــ	ی
اد	ړ
ملګر	بت
غو	ب
نو	برو

- زده کوونکي دې په ډلوکې له يوبل سره د خبروکولو د ادب پــه هکلــه خبرې وکړې او بيا دې د هرې ډلې يو زده کوونکی د ټولګي مخې ته راشي او د خبروکولو د ادب په هکله دې نوروته معلومات ورکړي.

کورنۍ دنده: **لاندې کلمې په تورو واړوئ او بيايې په خپلو کتابچو کې وليکئ (خبرې، ادب، ملګري، پوښتنه)**

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځوسم لوست

د سلام کولو ادب

موخه:چې زده کوونکي دسلام اچولو په ادب او د هغو په ګټو وپوهيږي او په عملي توګــه يــې اجرا کړي او د دې متن لوستل او ليکل دي.

پوښتنې:

١ که پر لاره باندې مشران او يا سپين ږيري خلک ووينئ څه ورته وايئ؟

٢ کله چې خپل پلار، مور او يا دکور بل غړی ووينئ ستاسو دنده ددوی په وړاندې څه ده؟

ښه زده کوونکي کله چې ټــولګي تــه ننــوځي خپــل ښوونکي او ټولګيوالو ته سلام کوي کله چې له ښوونځي څخه دکور په لورځي په کور کې خپلې مــور، پــلار، ورونــو او خويندو ته سلام اچوي، همداراز په لاره کې د سپين ږيــرو، مشرانو او ګاونډيانو آداب هم په پام کې ساتي او هغوی تــه سلام اچوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- له لاندې توروڅخه کلمې جوړې کړئ او بیا یې په تشو چوکاټونو کې ولیکئ.

س + ل + ا + م   ا + د + ا + ب   م +ش + ر+ ا + ن

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او دسلام اچولو ادب په هکله دې له یوبل سره خبرې وکړي او بیادې ښوونکی دهرې ډلې یو زده کوونکی دټولګي مخې ته را وغواړي چې دسلام اچولو په هکله خبرې وکړي.
- زده کوونکي دې د لوست په متن کې هغه کلمې په نښه کړي چې د(م) توری یې په سر، منځ اوپای کې راغلی وي بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

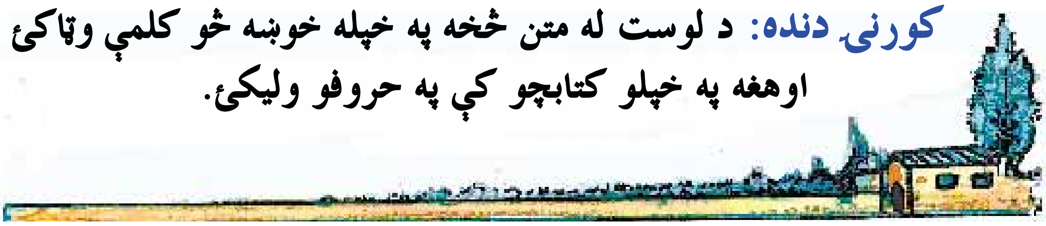

کورنۍ دنده: د لوست له متن څخه په خپله خوښه څو کلمې وټاکئ اوهغه په خپلو کتابچو کې په حروفو ولیکئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو پنځوسم لوست

ډوډۍ

موخه: زده کوونکي باید پوه شي چې لومړی غنم کرل کېږي او له غنمو څخه اوړه لاس ته راځي او بیـــا له اوړو څخه ډوډۍ پخېږي او د ډوډۍ د لوست متن لوستل اولیکل دي.

پوښتنې:

١ په پورتني انځور کې څه شی وینئ؟

٢ تاسو دغنمو دکرلو په هکله څه ویلای شئ؟

٣ له غنمو څخه څه شی لاس ته راځي؟

غنم چې شنــــه شي
لوی شي پاخـــه شي
اوبـــیا اوړه شــــي
خمـــیره بنـــه شي
پـــه تنـــاره شـــي
ډوډۍ خـــواږه شي
خلـــک ماړه شــــي
کارلـــره جوړ شي
وږی چې مـــوړ شي

اروابناد روغمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو کې له يوبل سره دغنمو دکرلو په هکله خبرې وکړي اوبيادې دهرې ډلې يو زده کوونکی دټولګي مخې ته راشي او غنمو دکرلو په هکله دې نوروته معلومات ورکړي.

- زده کوونکي دې دلوست دمتن هم وزنه کلمې په نښه او پــه خپلــو کتابچو کې وليکي. لکه شنه – پاخه

- زده کوونکي دې له لاندې توروڅخه کلمې جوړې کړي او دچوکاټ په تشو ځايونو کې دې وليکي.

غ + ن + م   ا + و + ړ + ه   ډ + و + ډ + ی   و + ړ + ی

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په کور کې له خپلو مشرانو څخه پوښتنه وکړي چې له اوړوڅخه څه، څه شيان پخيــږي او بيادې په ټولګي کې نوروته ووايي.

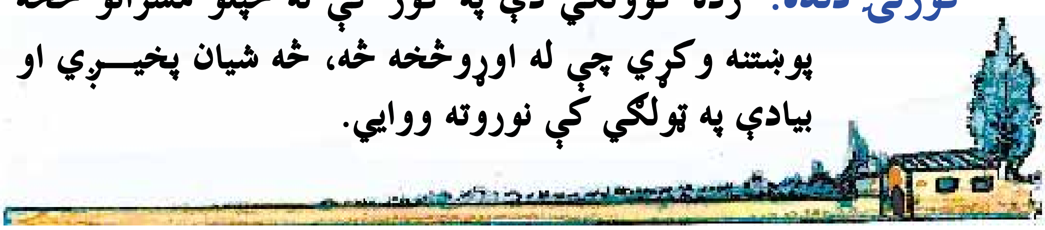

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه پنځوسم لوست

ناولي سابه

موخه:چې زده کوونکي متن ولوستلی شي، ویې لیکی د چټلو او ناپاکو سبو د خوړلو په زیـــانونو بانـــدې پوه شي.

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځور کې څه شیان وینئ خبرې پرې وکړئ؟
(۲) دناولو سبو خوړل سړي ته څه زیان رسوي؟
(۳) تاسي ناولي سابه په څه شي مینځئ؟

یوه ورځ کاهو، ګندنې ته وویل: چې اې ګنـــدنې! ځینـــې ماشومان زموږ خوړلو ته ډېر هوسیږي او خوشحالي کوي. دوی زموږ په سموخوړو نه پوهېږي. نامینځلي مو د دسترخان په مـــخ ږدي او په خوړلومو لګیا کیږي.

خو کله چې ددوی په ګېډه باندې لږ درد راشي. سمدلاســـه یې مور، پلار او کورنۍ وارخطا کیږي. نو زموږه سپارښتنه دغو نازولو ماشومانو ته دا ده مخکې له دې چې موږ پـــه دســـترخان خوړلو ته تیاروي په کار داده چې دوی لومړی پټاس اویـــا لـــږه مالګه په اوبوکې حل کړي او موږ پرې ومینځي. کله چـــې لـــه میکروبونو څخه پاک شو بیا دخوړلو وړګرځو اوپه خوند، خوند د ې موږ وخوري. ترڅو دوی ناروغه نه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او دناولو سبو دخوړلو په هکلــه دې له يوبل سره خبرې وکړي چې دناولوسبو خوړل روغتيا ته زيان لري.

- زده کوونکي دې د لوست په متن کې هغه کلمې چې د(ر) توری يـــې پــه سر، منځ اوپای کې راغلی وي په خپلو کتابچو کې وليکي.

- له لاندې ورکړل شويو توروڅخه دې کلمې جوړې او په چوکاټ کې دې وليکي.

س + ا + ب + ه

م + ی + ن + ځ + ل + ی

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپله خوښه د هغو سبو نومونه په خپلو کتابچو کې وليکي چې هم اومه خوړل کيږي اوهم پاخه.

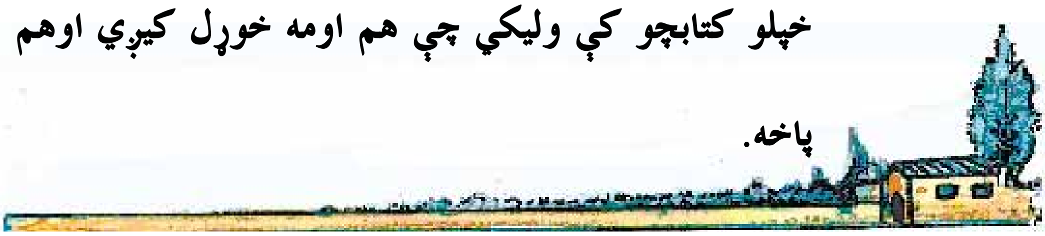

(c) ketabton.com: The Digital Library

دري پنځوسم لوست

روغ پاتې کېدل

موخه: د دې لوست موخه داده چې زده کوونکي دسالم بدن دپاتې کېدو په اړتیا او دهغه په ارزښــت پــوه شي اودمتن لیکل اولوستل دي.

پوښتنې:

(١) په پورته انځورونو کې څه شیان وینئ خبرې پرې وکړئ؟

(٢) تاسې ځرنګه کولی شئ چې بدن مو سالم او روغ وي؟

(٣) آیا تاسې پاک خواړه خورئ، پاکې اوبه څښئ اوسپورت کوئ؟ خبرې پرې وکړئ.

د انسان د بدن دروغ پاتې کېدو له پاره مرستې تــه اړتیــا لري. ښه خواړه، دپاکو اوبو څښل، سپورت کول، اوپه وخــت سره خوب کول بدن ته ګټه رسوي. په خوړو کې باید له هر ډول خوړو لکه: غوښې، سابه، نخودو، وریجــو، مېــوې او داســې نوروخخه ګټه واخیستل شي. ښه او مناسب خواړه دروغتیا لــه پاره ضروري دي.

د پاکو اوبو څښل دخوړو په هضمولو کې پــوره مرســته کوي. سپورت کول دانسان دبدن هډوکي او غړي غښتلي کوي. هر انسان په یوه شپه او ورځ کې له ٧ څخه تر ٨ ساعتونو پورې خوب ته اړتیا لري، که غواړئ چې بدن مو روغ وي، نو پورتنی خبرې په پام کې وساتئ.

ماخذ: افغان اساسي قابلیتونه دپښتو له پاره دزده کړې لازمي مواد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې دلوست له متن څخه هغه کلمې چې د(غ) توری يې پــه سر، منځ او پای کې راغلی دي په خپلو کتابچو کې وليکي.

- زده کوونکي دې په ډلو وويشل شي او د روغ پاتې کيدو په هکله دې له يوبل سره خبرې وکړي.

- زده کوونکي دې دلاندې پوښتنې سم ځواب پيدا اوپه نښه کړي، کوم شيان دبدن دروغ پاتې کېدو له پاره مرسته کوي؟

الف – ښه خواړه، دپاکو او بوڅښل، سپورت کول او خوب کول.

ب –ډېر خواړه خوړل

ج – خوب نه کول

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د لوست له متن څخه څلور کلمې وټاکي او بيا دې يې په خپلو کتابچو کې په تورو وليکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور پنځوسم لوست

ماین څه شی دی؟

موخه:چې زده کوونکي ماینونه وپېژني او دهغو له خطرونو ځخه ځانونه وساتي.

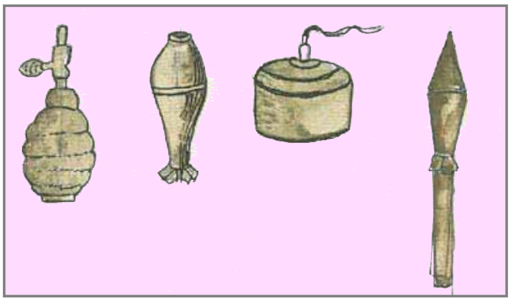

پوښتنې:

١) آیا تاسو ماینونه لیدلي دي؟ که مو لیدلي دي خبرې پرې وکړئ؟

٢) که چېرې تاسې له ماین سره مخامخ شئ څه کوئ؟

ماین یو ډېر خطرناک شی دی. انسانان او حیوانات له منځه وړي. ځینې ماینونه دقلم، ساعت، توپ، رادیو او نورو شیانو په څېر په لارو، سړکونو، پلونو او ویالو کې ځای پر ځای کیــــږي. باید لاس ورنه وړئ ځکه چې هغه چوي او سړی له منځه وړي. اویا مو ټپي کوي. هغه ځایونه چې په سره رنګ سره په نښه شوي دي تګ اوراتګ پرې مه کوئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې دلاندې پوښتنو سم ځواب پیدا اوپه نښه کړي.

۱–ماینونه په کومو ځایونو کې موندل کېږي؟

الف: په سینډونوکې ب: سرکونو کې ج: په لارو، سرکونو، پلونو او ویالوکې

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او له یوبل سره دې دماین دخطرونو په هکله خبرې وکړي.اوبیادې دهرې ډلې یو زده کوونکی دټولګي مخې ته راشي اودماین دخطرونو په هکله دې خبرې وکړي.

زده کوونکي دې دلوست په متن کې داسې کلمې پیداکړي چې د(م) توری يې په سر، منځ او پای کې راغلی وي اوبیادې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (ماین، ټپي، خطرناک) کلمې په خپلو کتابچو کې هېجا کړي.

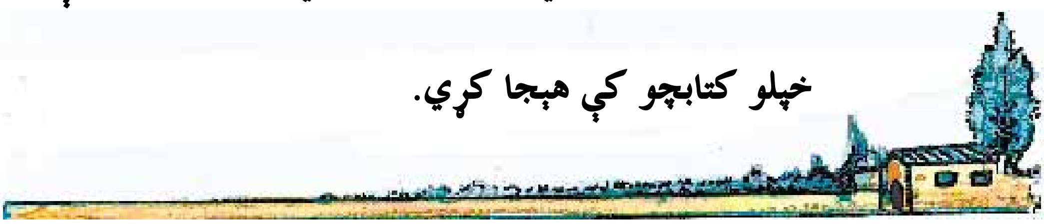

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه پنځوسم لوست

روغتيا

موخه:چې زده کوونکي د پاکۍ په ارزښت او ګټو پوه شي او شعرسم ولولي او سم يې وليکي.

پوښتنې:

(١) پاکوالی څه ګټې لري؟

(٢) که چېرې مور خپل ځان پاک او سوتره ونه ساتو څه پېښيږي؟

(٣) موږ څه وکړو چې ناروغه نه شو؟

پاک ساتم لاسونه مې
پاک ساتم غاښونه مې
پاکې جامې اغوندم
پاک ساتم بوټونه مې
پاک خواړه اوبه غواړم
پاک ساتم ځايونه مې
پاک مرغان ښايسته ښکاري
پاک ساتم مالونه مې
پاک ژوندکې خوشحاله يم
پاک دي ټول کارونه مې
ښکلې په پاکۍ يمه
ګل دکورنۍ يمه

اروابنادروغمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې لاندې بې ترتیبه کلمې په ترتیب سره ولیکي.

مې، ساتم، پاک، لاسونه ______________

- زده کوونکي دې دلاندې کلمو معنا له چوکاټ څخه پیدا او ترڅنګ دې ولیکي.

الف: جامې ______	کالي
ب: مرغان ______	الوتونکي
ج: ښکلې ______	ښایسته

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د(روغتیا، لاسونه، غاښونه، خواړه) کلمې په جملو کې وکاروي.

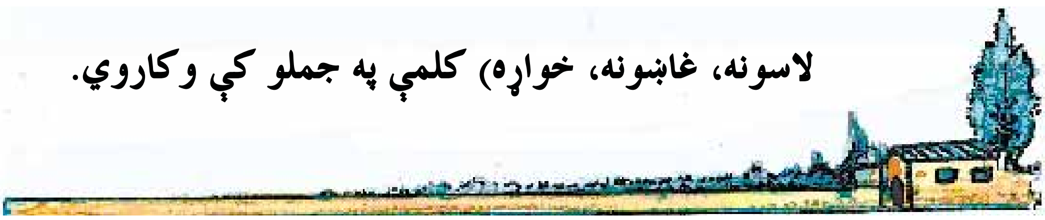

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ پنځوسم لوست
واکسين کول

موخه:زده کوونکي بايد د واکسين د ګټو په ارزښت پوه شي او هم د متن لوستل او ليکل زده کړي.

پوښتني:

(۱) آيا تاسو خپل ځانونه واکسين کړي دي؟ واکسين څه ګټي لري؟

(۲) واکسين سرې دڅه شي څخه ساتي؟

(۳) تاسي پخپل کلي کي دواکسين کلينيک لرئ؟ او که لرئ خبرې وکړئ؟

واکسين کول ماشوم له يو شمېر ناروغيو څخه ساتي، هغه ماشومان چي واکسين شوي نه وي، ډېر امکان لري چي هغوی د موادو په کمښت يا معلوليت اخته شي، اويا مړه هم شي. د واکسين کول د ماشومانو له پاره ډېر ضرور دي.

د واکسينونو ټول ډولونه بايد د ماشوم د ژوندانه په لومړي کال کي ولګول شي. ميندې اوپلرونه بايد کوښښ وکړي چي خپل ماشومان د واکسين کولو کلينيک ته بوځي او هغوی واکسين کړي.

د لغت معنا: معلوليت – عيبجن

ماخذ: افغان اساسي قابليتونه پښتو له پاره دزده کړې لازمي مواد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او د واکسین کولو دګټـــو پــــه هکله دې خبرې وکړي او بیا دې هره ډله خپل نظریات نوروتــــه ووايي.

- په ورکړل شوي متن کې هغه کلمې پیداکړئ چې د یو وار څخه زیاتې راغلې وي لکه: (واکسین)

- زده کوونکي دې د (واکسین، ماشومان، معلولیت، کلینیک) کلمـــې په تورو وویشي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپله خوښه دلوست دمتن څخه څو کلمې وټاکي او هغه دې په تورو وویشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووه پنځوسم لوست

د ځان پاکوالی

موخه: د دې لوست موخه د پاکوالي په هکله معلومات او د هغه ګټې دي او هم د متن لوستل اوليکل دي.

پوښتنې:

١ په پورتنيو انځورونو کې څه وينئ خبرې پرې وکړئ؟
٢ که غواړو چې تل روغ واوسو نوڅه وکړو؟
٣ ولې ځان پاک ساتو؟
٤ که چېرې خپل پاکوالي ته پام ونه کړو څه پېښيږي؟

توريالی او محمود د دوهم ټولګي زده کوونکي دي. دوی ښه ملګري دي، تل له يوبل سره لوبې کوي، خپل درسونه يوځای لولي. يوه ورځ توريالي محمود ته وويل چې محموده! دځان دپاکوالي په هکله معلومات لرې؟ هغه ورته وويل: هو! پاکوالی دايمان يوه برخه ده، هرڅوک پاکوالي او روغوالي ته اړتيا لري. دخپل ځان دپاک ساتلو له پاره لازم دي چې بدن او کالي هميشه پاک وساتو. وروسته له تشناب تللوڅخه خپل لاسونه په صابون پاک پرې مينځو، بايد پام وکړو چې له خوړوڅخه مخکې هم خپل لاسونه پرې مينځو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیا ډوډۍ وخورو، پاکوالی زمونږ بدن تندرسته کوي او له ناروغیو څخه موژغوري.

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او دځان دپاکوالي په هکله دې یوبل سره خبرې وکړي بیادې هره ډله خپل نظریات نوروته واوروي.

- زده کوونکي دې له ورکړل شوو توروڅخه مناسبې کلمې جوړې کړي. (پ – ا – که – و – ا –ل – ی) (ا– ی– م – ا – ن)
(ا – ړ – ت – ی – ا)

- زده کوونکي دې د لوست له متن څخه دوه توریزې او درې توریزې کلمې په نښه کړي او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

کورنۍ دنده: لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې په تورو وویشئ

(لوبې – روغوالی – لاسونه – صابون – پیاوړی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته پنځوسم لوست

د مخدره موادو زیانونه

موخه: چې زده کوونکي د مخدره موادو په زیان او ضرر پوه شي او هم د متن لوستل او لیکل زده کړي.

پوښتنې:

١ په پورتني انځورکې څه وینئ خبرې پرې وکړئ؟
٢ سګرټ، چرس، نسوار او نور نشه یي مواد ولې بد عملونه دي؟
٣ څوک چې سګرټ، چرس او نسوار څکوي د هغو نه خلک ولې کرکه کوي؟

سګرټ، چرس، نسوار څکول او د نورو نشه یي موادو کارول ډېر ناوړه عملونه دي. لوی خدای (ج) دانسان په دغو ناوړو عملونو نا راضه کیږي، دا عملونه روغتیا ته ډېر زیان رسوي.

د نشه یي سړي څخه هر څوک کرکه کوي. ناســـته او ولاړه ورسره نه کوي که وغواړو چې بدن مو روغ او رمټ وي، نو پـــه کار دا ده چې سړی له دغو بدو عملونو څخه ځان وژغوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او له یوبل سره دې د مخـــدره موادو نومونه او د زیانونو په هکله خبرې وکړي او بیا دې هره ډله نظریات نورو ته واوروي.

- زده کوونکي دې د لوست په متن کې اته داسې کلمې پیداکړي چې د (س) توری په کې راغلي وي او په خپلو کتابچو کې دې ولیکي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپله خوښه دلوست له متن څخه پنځه کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه پنځوسم لوست

سوله او ماشومان

موخه: د دغه لوست لیکل او د سولې په ارزښت اوارتیا پوهېدل اوپه عمل کې یې پلي کول دي او د دې لوست متن لیکل اولوستل دي.

پوښتنې:

١ تاسې له خپلو ګاونډیو او همزولو سره څه ډول ناسته ولاړه کوئ؟

٢ کله چې ستاسو د دوو ټولګیوالو په منځ کې خپګان پېښ شي د هغه دحل له پاره څه کولی شئ؟

ځدراڼ او د ده ملګري له بېلابېلو ولایتونو اوقومونو څخه دي دوی د یوبل ښه ګاونډیان دي. ځدراڼ له خپلو ملګرو سره لوبې کوي. دی هېڅکله له هغوی سره په لوبو کې لانجې نه کوي.

دده ملګري هم ښه هلکان دي. دوی په خپل منځ کې لکه د یوې کورنۍ دغړو په څېر په روغه جوړه کې خپلو لوبو ته دوام ورکوي او خپل کارونه په ګډې همکارۍ سره سرته رسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د لاندې کلمو څخه جملې جوړې اوپه کتابچو کې دې ولیکي. (ملګري، ګاونډي، قومونه)

له چوکاټ څخه دکلمو مفرد پیدا او پر کرښه یې ولیکئ.

قومونه ________	ملګرى
هلکان ________	قوم
ملګري ________	هلک

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د خپلو ښو ملګرویو،و صفت په کتابچو کې ولیکي او جمله دې ترې جوړه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپېتم لوست

زغم (صبر)

موخه: د دغه متن لوستل لیکل او په ټولنیز ژوند کې د زغم اوصبر کولو په ارزښــت او اهمیـت پوهیدل دي.

پوښتنې:

(١) په پورتني انځورکې څه وینئ خبرې پرې وکړئ؟

(٢) تاسې دزغم اوصبر په هکله څه پوهیږئ خبرې پرې وکړئ؟

کله کله ماشومان او زده کوونکي په لوبو کې په یوټاکلي شـــي باندې شخړې اولانجې کوي چې یو په بل باندې بې ځایــه تیـرى کوي. په دغه وخت کې د ماشومانو اوزده کوونکو له پاره په کــار دا ده چې د شخړو او لانجو پرځاى د زغم او خبرو کولو څخه کار واخلي. او په دې هکله دې فکر وکړي چې شخړه اولانجــه بــه کارنه دى، زمونږ دوستي او ملګرتیا ورانوي، ماشومانو ته په کــار ده چې په خپل منځ کې هېڅکله شخړې ونه کړي.

دلغتونومعنا: زغم – صبر او حوصله، لانجه – جنجال کول

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د چوکاټ ورته او هم معنا کلمې د کرښې پــه واســطې ســره ونښلوي.

زغم	ملګرتيا
لانجې	دوستي
تيرى	تيرى
شخړې	زغم
دوستي	شخړې
ملګرتيا	لانجې

د لوست اصلي مطلب څه شی دی سم ځواب په نښه کړئ:

الف: د زغم او صبر په هکله خبرې اورېدل دي.

ب: په لوبوکې د شخړو او لانجو نه کار اخيستل دي.

ج: د شخړو پرځای د زغم او صبر نه کار اخيستل دي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې له لاندی توروڅخه کلمې جوړې او په خپلو کتابچو کې دې وليکي (ش – خ – ړ – ه) (ز – غ – م) (ص – ب – ر)

(د – و – س – ت – ي)

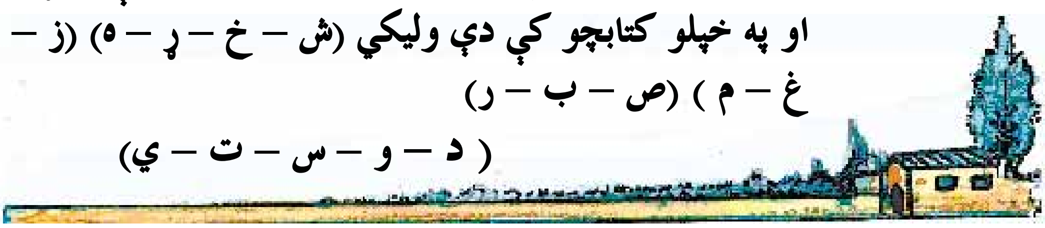

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو شپېتم لوست

رښتيا ويل

موخه:د دغه متن لوستل، ليکل او د رښتيا ويلو په ګټو باندې د زده کوونکو پوهېدل دي.

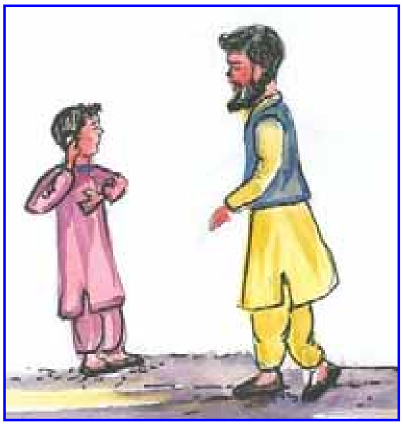

پوښتنې:

١ رښتيا ويل څه ګټه لري؟

٢ د روغجن سړى ولې دخلکو نه خوښيږي؟

لوى الله (ج) د رښتيا ويلو څخه خوشحاله کيږي. څوک چې رښتيا وايي هرڅوک يې په خبرو باور کوي. او په خلکــو کــې اعتبار پيداکوي. مورږ ته لازمه ده چې تل لـــه خپلـــې کـــورنۍ، ګاونډيانو او دوستانو سره په رښتيا ويلو ژوند وکړو. اوله دروغو څخه ځان وژغورو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په خپلو ډلو کې په نوبت سره د خپلو هغو دوستانو د ښیګڼو په هکله خبرې وکړي کوم چې رښتیا وایي.

- زده کوونکي دې د لاندې چوکاټ له مخې له تورو څخه کلمـــې جـــوړې کړي.

ر					
ښتیا	وښان	وغتیا	مه	ڼا	وشي

کورنۍ دنده: لاندې درکړل شوې کلمې د جملو په تشو ځایونو کې وکاروئ او بیایې په خپلو کتابچو کې ولیکئ. (رښتیا، دروغ)

ځوک چې ____ وایي هرڅوک یې په خبروباور کوي.

مورې ته لازمه ده چې له ________ څخه ځان وژغورو.

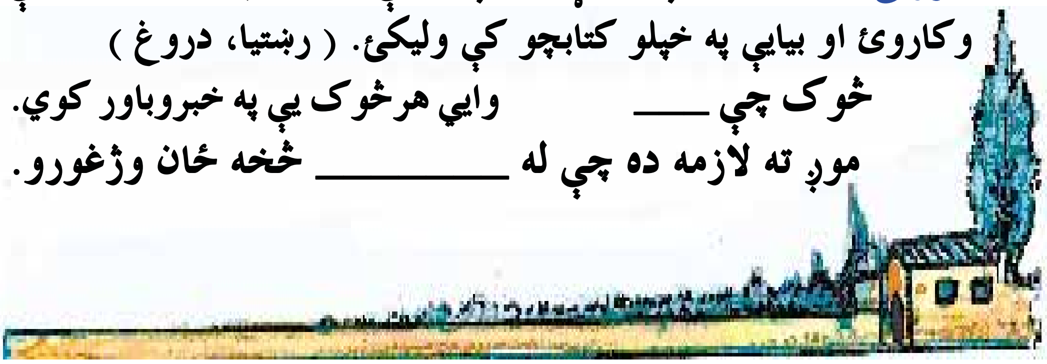

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه شپېتم لوست

دوستي او ملګرتيا

موخه:د دغه متن لوستل، ليکل او د دوستۍ لارې چارې پېژندل دي.

پوښتنې:

١ آيا تاسې دوستان لرئ؟ د هغوی نومونه واخلئ؟

٢ آيا تاسې کوم وخت له خپل دوست سره کومه مرسته کړې ده هماغه مرسته دکيسې په توګه وکړئ؟

٣ دوه دوستان په کوم وخت کې يوله بله سره مرسته کولی شي؟

زړګی او غمی په يوه ټولګي کې درس لولي. دوی يو له بل سره ښه دوستي او ملګرتيا لري. يوه ورځ غمي له زړګي څخه پوښتنه وکړه:

راتلونکې جمعې ته به د تفريح له پاره کوم ځای ته ځو؟

زړګي وويل:

د کلي بڼ ته به ولاړ شو چې د هغه له منځ څخه داوبو وياله تېره شوې ده هلته به لامبو ووهو. د باغ ترسيوري لاندې به لوبې وکړو او د ډوډۍ خوړلو څخه به وروسته ورو، ورو خپل کورته راشو. غمي د خپل ملګري دخبرې له اورېدو وروسته له هغه سره پرېکړه وکړه چې د راتلونکې جمعې په ورځ به هماغه باغ ته ځو.

د لغتونو معنا: تفريح – ساعتيري، پريکړه – فيصله

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په خپلو ډلو کې په نوبت سره د ټولګي مخــې تــه راشي او د خپلو ملګرو دښیګڼو په باره کې دې خبرې وکــړي او نور زده کوونکي دې غوږ ونیسي.

د لاندې چوکاټ له مخې له توروڅخه کلمې جوړې کړئ؟

			د
وی	رس	وستان	وستي

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې لاندې کلمې په تورو واړوي.

(زړګی،ملګرتیا، ویاله، باغ)

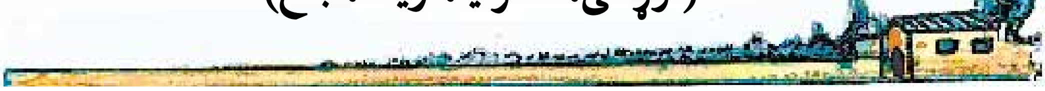

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې شپېتم لوست

د ستورو شمېر

موخه: د دغه متن لوستل، لیکل او زده کوونکي باید پوه شي چې ستوري نه شمېرل کېږي.

پوښتنې:

١ په انځورکې څه شی وینئ؟ څوک خبرې کولی شي؟

٢ تاسو څه وخت په آسمان کې ستوري وینئ؟

٣ پرته له ستورو څخه نور کوم شیان په آسمان کې وینئ؟

یوه سرې له بل نه پوښتنه وکړه چې په آسمان کې څو ستوري دي. هغه ورته وویل چې: (لس لکه) ده ورته وویل: دا سم ځواب نه دی. هغه ورته وویل: نو ورشه ته یې په خپله وشمېره.

کیسې

څلور یې اندامونه، څلور یې پښې دي، نور ګرد سره کولمې دي، داڅه شی دی؟ (کټ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او له یوبل سره دې په دې هکله چې د شپې په آسمان کې څه شی ویني خبرې وکړي او بیا دې هره ډله خپل نظریات نوروته ووایي.

- زده کوونکي دې دلوست په متن کې د(س) توری پیدا کړي چې دکلمې په سر، منځ او پای کې راغلی وي بیادې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

- زده کوونکي دې لاندې کلمې په تورو باندی واړوي
(پوښتنه، آسمان، ستوري، وشمېره)

- زده کوونکي دې دکیسې سم ځواب پیداکړي او بیا دې په خپلـــو کتـــابچو کـــې ولیکي.

کورنۍ دنده: له لاندې تورو څخه کلمې جوړې کړئ.

(س + ت + و + ر+ي) (ش + م + ي + ر)

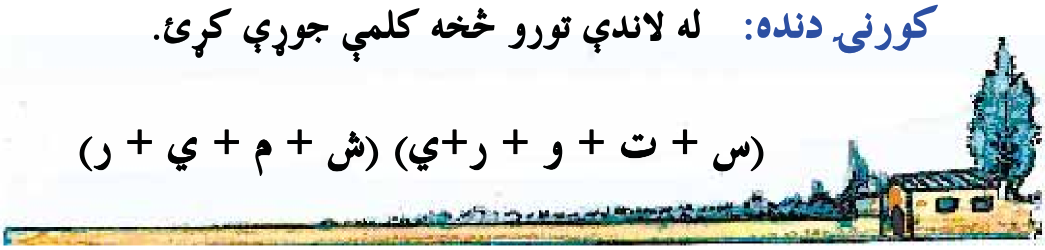

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور شپیتم لوست

مېږی او کوتره

موخه: چې زده کوونکي د دې کیسې په لوستلو او لیکلو سره د مرستې په ګټو او ارزښت پوه شي او د اړو خلکو سره دې د خپلې وسې په توان مرسته وکړي.

پوښتنې:

۱ په پورتنیو انځورونو کې څه وینئ؟

۲ مرسته څه ته وایي؟

۳ د مرستې په هکله خبرې کولی شئ؟

۴ خدای (ج) مه کړه که ستاسو له ټولګیوالو څخه یو له کومې ستونزې سره مخامخ شي تاسو ورسره څه مرسته کولی شئ؟

یوه ورځ یومېږی په ډنډ کې لوېدلی و، لاس اوپښې یې وهلې، له اوبونه وتلی نه شو. یوه ښکلې کوتره چې پاس د ونې پر ښاخ ناسته وه. زړه یې پرې وسوځېده، یوه پاڼه یې په منښوکه پرې کړه او په ډنډ کې یې دمېږي مخ ته واچوله. مېږی په پاڼه راوخوت او له مرګ څخه وژغورل شو.

بله ورځ هماغه کوتره په ونه کې ناسته وه، ښکاري پټ، پټ راغی، غوښتل یې چې کوتره په ټوپک وولي او راویې غورځوي میږي ته چې د کوترې نیکي او مرسته وریاده شوه، راغی او ښکاري یې په پښه وچیچه، ښکاري ټوپ کړ او کوتره والوته.

ماخذ: مېږی او کوتره ، افغانستان نشراتي اداره (انا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په وړو ګروپونو وویشل شي او له یوبـــل ســـره دې دمرستې او همکارۍ په هکله خبرې وکړي او بیادې دهرګـــروپ یوغړی دټولګي مخې ته راشي اود مرستې اوهمکارۍ په هکله دې نورو ته خپل معلومات وړاندې کړي.

- زده کوونکي دې د لاندې کلموجمع پیـــدا اودکلمـــو ترخنګـــه دې ولیکي.

ورځ ______ لاس ______

ډنډ ______ کوتره ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (میږي، کوتره، ښکاري، نیکي) کلمې په جملو کې وکاروي او بیا دې په ښکلي لیک سره په خپلوکتابچو کې ولیکي.

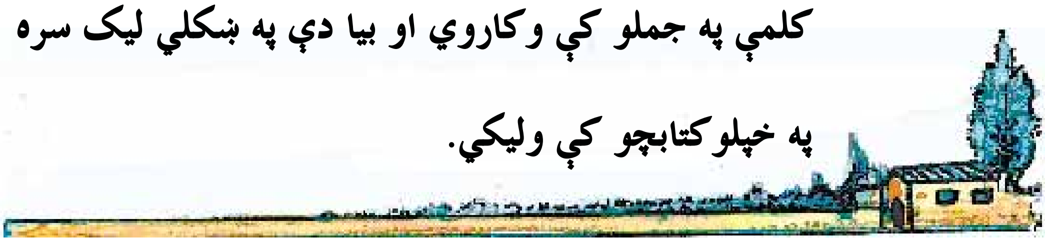

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه شپېتم لوست

وېره

موخه:د دغه متن لوستل، ليكل، دوېرې پېژندل او له وېرې څخه ځان ساتل دي.

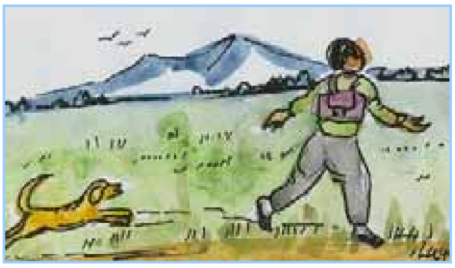

پوښتنې:

(١) په انځور كې څه شی وينئ؟ خبرې پرې وكړئ اوله انځورڅخه څه احساس كوئ؟

(٢) آيا تاسې له كوم حيوان څخه ويرېدلې ياست؟

(٣) داسې پوخوک چې وېرېدلى وي تاسو ليدلى دی؟

احمد ښوونځي ته روان و، په لاره کی يې له لـــرې څخـــه يوسپی وليد. په وېره دكور خواته را وګرځېده په كوركې يې مور پوښتنه ترې وكړه: احمده زويه! ولې ښوونځي ته نه يې تللـــی؟ احمد ځواب وركړ: مورجانې! په لاره كې له يوه ســـپي څخـــه ووېريدم.د هغه له وېرې څخه مې نه شو كولی چې ښوونځي تـــه لاړ شم. موريې بيا وويل: زويه سپی غټ و كه كوچنی؟ احمـــد وويل: چې نه سپی كوچنی و او ماته يې كتل.

مور يې په خندا شوه او ويې ويل: زوی جانه! سپي ته بـــه دې يوه مړی ډوډۍ اچولې وه هغه به له تاسره آشنا يې پيداكړې وای.

سپيوته چې آزار ونه رسيږي چاته څه نه وايي او ډېر ژر لـــه سړي سره اموخته كيږي اوبيا به هېڅكله ترې ونه وېرېږې.

دلغتونومعنا: سوچ – فكر، پياوړې – قوی او غښتلی، ستونزې – مشكلات

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په وړو ډلو ووېشل شي او د لوست د متن یوه یـــوه کلمه دې یوبل ته داملا په توګه ووايي.

- زده کوونکي دې لاندې کلمې په تورو باندې واړوي.

(وېره، سپی، خواب، غټ، کوچنی، ډوډۍ، آزار)

- دلاندې جملو تش ځایونه دچوکاټ په مناسبو کلمو سره ډک کړئ.

احمد ___________ ته روان و.	سپی
په لاره کې یې دلېرې نه یو _______ ولید.	وېره
په _______ دکور خواته راوګرځېد.	پوښتنه
په کور کې یې مور ________ ترې وکړه.	کوچنی
احمد وویل: چې نه سپی ______ و اوماته یې کتل.	ښوونځی

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې له لاندې ګډوډو کلمو څخه سمه جمله جوړه کړي.

نه وايي، سپیوته، آزار، چې، ونه رسیږي، چاته،څه

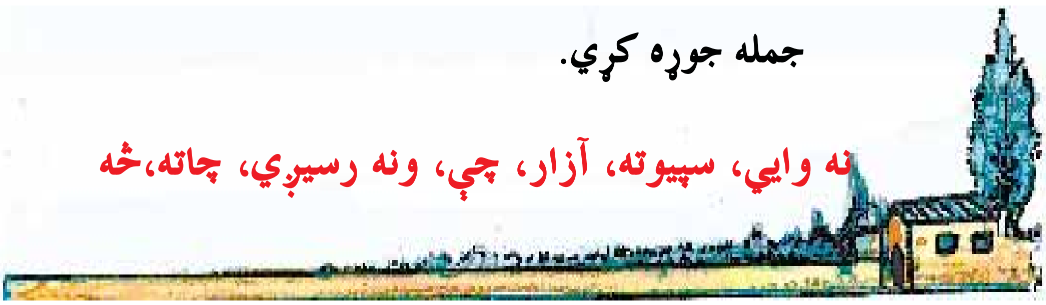

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ شپېتم لوست

دښمني او دوستي

موخه: د دغه لوست موخه دا ده چې زده کوونکي د متن په لوستلو او ليکلو د دوستۍ په ګټو او د دښمنۍ په زيانونو پوه شي او په دې وپوهيږي چې دوستي نېکمرغي رامنځ تــه کــوی او دښـــمني بدمرغي رامنځ ته کوي.

پوښتنې:

١ ويلی شئ چې دښمني ولې ښه کار نه دی؟

٢ څوک چې له بل چاسره خوشې دښمني کوي پايله يې څه ده؟

٣ موږ د دښمنۍ پرځای څه وکړو؟

٤ آيا تاسو خپلو ملګرو سره څه ډول ناسته ولاړه کوئ.

دښمني

موږ ک پيشو نه تښتي سپی له زمـــرونه تښتي

دا دښـــــــمني بده ده دا بـــد بيني بــــــده ده

دوستي

راستي دوستي ټينګـــوي راستي خپلوي ټينګـــــوي

ژوندکې ربښتيا وايه تــل راستـــي وروري ټينګوي

اروابښاد روغمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ورو ډلو کې د لاندې جملو تش ځایونه د چوکاټ په مناسبو کلمو سره پوره کړي.

- له بدو خبرو، وهلو او ټکولو څخه ________ کول، دوستي زیاتوي.
- دوستي د ژوند خوند ______ وي.
- څوک چې ښه ______ لري، دیوازي توب احساس ________.
- د دوست پیداکول ________ کار دی.
- تر نادارن __________ هوښیار ________ ښه دئ.

دښمن
دوست
سخت
نکوي
خوی
نېکي
زیاتوي

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې ددوستۍ په هکله یوه جمله ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووه شپېتم لوست

زړه سوی

موخه: د زړه سوي په اهميت او ارزښت پوهېدل او هغه په عملي توګه پلي کــول او د دې مــتن لوستل او ليکل دي.

پوښتنې:

(١) که ستاسې په لاس کې ډوډۍ وي او په خوا کې مو وږوکی ماشوم له لوږې ژاړي څه به وکړئ؟

(٢) که چېرې يوڅوک له يوې پېښې سره مخامخ شي تاسوله هغه سره څه ډول زړه سوی ښودلی شئ؟

يوه ورځ زلمي د بام په سر ګوډۍ الوزوله ناڅاپه له بام څخــه لاندې راولوېد، اوپښه يې ټپي شوه، ښه شو چې ځمکه سمنټ نه وه که نه له مرګ سره به مخامخ شوی وای. زلمی په ټولو ګران و ځکه چې له ټولو سره يې ښه چلند کاوه. زلمي په ژوبلو ډېــر زړه ســوی درلود. ده به ماشومان نه پرېښودل چې سپي په تيږو وولي. په ګرمۍ کې به يې خټګرانو او مزدورانو ته سړې شرومبې او اوبه وروړلې. زه او مورمې چې خبر شو ژر دزلمي دخبر اخيستلو له پاره هغوی کــره ورغلو، زموږ نور ګاونډيان چې خبر شول سمدلاسه راغلل او زلمي مو روغتون ته بوته او بستر شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هره ورځ به چې زه دزلمي پوښتنې له پاره روغتون ته تلـــم، هغه ته مې ډاډ ورکاوه وروسته له څو ورځو چې زلمی روغ شو او کورته راغی. ټول ورته خوشحاله شول. ده له ځان سره ژمنه وکړه چې نور به د بام په سر ګوډۍ نه پورته کوي.

نو مونږ ته هم لازمه ده چې په انسانانو او ژویو زړه ســـوی ولرو او د اړتیا په وخت کې له یوبل سره مرسته وکړو.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې کلمې او یا سمې جملې په نښه کړي لکه:

– زلمي پر بایسکل سپور و چې موټړ وواهه. سم (ناسم)

– زلمي ماشومان نه پرېښودل چې سپي په تیږو وولي. سم ناسم

زده کوونکي دې د جملې تش ځای په خپلو کتابچو کې ډک کړي.

زلمی د ______ په خاطر په خلکو ګران دی.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دغه کیسه په یاد زده کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهنې ترانه

پوهنه ده رڼا وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

وطن زما يې ځان له تانه شم قربان
ته وينه دافغان ته لوړ په ټول جهان

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

آباد اوسې آباد وطنه ته شې ښاد
مونږه سربښندوپه تا اوساتو دې آزاد

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

ته کور يې هم مې ګور ته پلار يې هم مې مور
ته زړه دآسيا او زما دسترګو تور

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

ته ننګ يې دآريا او تاج يې ديما
ځاريږمه له تا افغانستان زما

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

محمد مُعین مرسیتال

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library